Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 128 | Łódź, Czwartek, 4 czerwca 1931 r. | נייַנטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג י״ט סיון תרצ״א | № 128

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מורא׳דיגע באהן־קאטאסטראפע

עס זענען דערהרג׳עט געווארען 4 פערזאן, 6 זענען שווער-פערוואונדעט

וואַרשאָ, 3. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). היינט 3.20 פאַרטאָג איז צווישען די סטאַציעס פולאַוו־גאַרוואָלין אויף דער ליניע וואַרשאָ—דעמבלין פאָרגעקומען אַ מוראָדיגע באַהן־קאַטאַסטראָפע.

עס האָבען זיך צוזאַמענגעשטויסען אַנ׳אייליגער משאצוג מיט אַ לאָקאָמאָטיוו.

די מאַשיניסטען האָבען זיך בשום אופן נישט געקאָנט קיין עצה געבען און דער רעזולטאַט פון דעם צוזאַמענשטויס איז געווען אַ שרעקליכער: פון דעם משא־צוג איז כהרף־עין געוואָרען אַ קופּע אַש.

אין רעזולטאַט זענען אין דער קאַטאַסטראָפע דערהרגעט געוואָרען 4 באַהן־אַרבייטער און 6 זענען זעהר שווער פערוואונדעט געוואָרען.

עס איז ארעסטירט געוואָרען אַלס אומדירעקטער שולדיגער אין דער קאַטאַסטראָפע., דער לייטער פון דער באַהן־סטאַציע גאַרוואָלין, אַנטאָני גאָנשיאָראָווסקי.

די מאַטעריעלע היזקות זענען גרויסע,ביידע לאָקאָמאָטיוען זענען צושעדיגט. צעהן וואַגאָנען צושמעטערט, און אַ גרויסער סכום סחורה קאַליע געוואָרען.

דער איבעררייס אין דער קאָמוניקאַציע וועט דויערען ביז מאָרגען.

אַלע צוגען, פאַסאַזשיר און משא, אין דער ריכטונג צו לעמבערג, ראַדאָם, קאָוועל, זדאָלבונאָווא, ווערען געווענדעט דורך שידלעץ, לוקאָוו, דעמבלין.

גרויסע אָפּשפּאָרונגען אין דער רעגירונג

צוויי מיניסטעריומס ווערען פעראייניגט

וואַרשאָ, 3. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). די רעגירונג הויבט אָן אַדורכצופיהרען גרויסע אָפּשפּאָרונגען אין דער רעגירונג גופא.

אַ סך אַמטע וועלען אָפּגעשאַפט. די טעג וועלען צוויי מיניסטעריומס פעראייניגט ווערען און איין מיניסטעריום: דאָס אַגראַר־מיניסטעריום און פאַר אַגר[illegible]ען.

דער טומעל ארום דעם נייעם עמיגראנטען=ביל אין מיטשיגען

דעטראָיט, 3 (יט״א טעלעגראַפיש) דאָס פעדעראַל-געריכט האָט אויפגעפאָדערט דעם גובערנאַטאָר פון מיטשיגען דערוויילע נישט צו פערעפענטליכען דעם ביל וועגען דער רעגיסטראַציע פון עמיגראַנטען, ביז עס וועט נישט פעסטגעשטעלט ווערען צי דער דאָזיגער ביל שטייט נישט אין אַ סתירה מיט דער קאָנסטיטוציע פון די פעראייניגטע שטאַטען.

בעזונדער בעמיהט זיך די פאַרלאַמענט-אָפּאָזיציע פון שטאַט-פאַרלאַמענט אין מיטשיגען איינגאָנצען צו אַנולירען דעם דאָזיגען ביל.

געהיימנישפולער טויט פון א סאוויעטישען בעאמטען

ניו־יאָרק, 3. (ספּ. טעל.) די אַמעריקאַנישע פּאָליציי פיהרט איצט אַנ׳אויספאָרשונג וועגען דעם געהיימנישפולען טויט פון סאָוויעטישען בעאַמטען, וועלכער האָט געאַרבייט אין דער האַנדעלסמיסי ע„אַמטאָרג״ און ניו־יאָרק אינזשיניער [illegible]רקא־די פּאַגאַזשעוו.

מיט עטליכע טעג צוריק האָט פּאַגאַזשעוו בעקומען פון מאָסקווע אַ פעראָרדנונג ער זאָל זיך צוריקקעהרען אין רוסלאַנד. ער האָט זיך אָבער אָפּגעהאַלטען מיט׳ן אויספיהרען דעם בעפעהל, און אַפילו זיך אנפערטרויט פאַר זיין פריינד דעגלאַס, דעם געוו. וויצע-דירעקטאָר פון „אַמטאָרג״ אַז ער האָט בכלל נישט בדעה זיך צוריקצוקעהרען אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

אויף מאָרגען האָט אייבער פון די באָלשעוויס טישע בעאַמטע פון „אַמטאָרג״ וועלכער איז בעקאַנט אַלס אַגענט פון ג.פ.או. געמאָלדען אין פּאָליציי־פּרעזידיום, אַז פּאַגאַזשעוו איז אַראָפּגעשפרונגען פון 10־טען שטאָק פון אַ „הימעלקראַצער״ און זיך דערהרגעט אויפ׳ן אָרט.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס פענסטער פון וועלכען פּאַגאַזשעוו איז אַרויסגעשפרונגען געהער צום לאָקאַל פון „אַמטאָרג״ און עס איז פערשלאָסען געוואָרען אַנ׳אויספאָרשונג.

די דאָזיגע אויספאָרשונג זאָל האָבען דערוויילע אַרויסגעוויזען אַז פּאַגאַזשעוו איז פריהער דערשטאָכען געוואָרען דורכ׳ן אַגענט פון ג.פ.או. און דערנאָך אַרויסגעוואָרפען געוואָרען פונ׳ם צעהנטען שטאָק.

בעקומען די צווייטע ראטע פון דער שוועבעלעך-הלואה

דאס געלד וועט ווערען פערוועגדט אויף צו פיהרען עפענטליכע ארבייטען

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש) די „באַנק פּאָלסקי״ האָט בעקומען די צווייטע ראַטע פון דער שוועבעלעך-הלוואה, אין דער הויך פון 140 מיליאָן זלאָטעס.

ווי מ׳גיט איבער, וועט דאָס געלד ווערען פערווענדט אויף צו פיהרען עפענטליכע ארבייטען.

די לוויה פון דער דערשאסענער

יודישער מיידעל אין ווארשא

וואַרשאַ, 3 טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט מיטוואָך 3 אַ זייגער ביינאַכט איז פאָרגעקומען די לוויה פון דער דער׳הרג׳עטער מיידעל נעמי דובינסקאַ, וועלכע איז זונטאָג דערשאָסען געוואָרען.

די לוויה איז פאָרגעקומען אונטער דער שמירה פון פּאָליציי און דורכגעפיהרט האָט זי „חסד של אמת״.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לויה זענען פאָרגעקומען עטליכע קאָמוניסטישע קליינע דעמאָנסטראַציעס, וועלכע זענען ליקווידירט געוואָרען דורך דער פּאָליציי. עס זענען דאָ עטליכע צושלאָגענע.

עס האלט שוין „גאר וואזשנע“

מ׳רויבט עסענווארג אין מיטען בערלין

בערלין, 3. (ס.) אין פערשידענע טיילען פון בערלין זענען היינט פאָרגעקומען שטיקלעך פּאָגראָמען אויף לעבענס-מיטעל-ארטיקלען.

דערהויפט האָט מען גערויבט עסענווארג.

די „עסען-כאַפּערס״ זענען בעשטאַנען פון קליינע גרופּען מענשען פון 6 ביז 12 מאַן.

קומענדיגע סעסיע פון סיים

וועט צונויפגערופען ווערען אויף אויגוסט אדער סעפטעמבער

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש) אין סיים איז נאָך דער קורצער בעלעבונג מחמת דער פערזאַמלונג פון „בבע״ און די רעפעראַטען, פולשטענדיגע שטיל געוואָרען.

מ׳רעכענט, אַז ביז מיטען אויגוסט קאָן מען זיך נישט ריכטען אין סיים אויף אַ גרעסערע פערזאַמלונג.

אויף דער צווייטער העלפט פון אויגוסט אדער אָנהויב סעפטעמבער איז פּאָראויסגעזעהען דאָס צוזאַמענרופען פון אַנ׳אויסעראָרדענטליכער סיים-סעסיע.

קופאן № 24

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס פון „נייעם פאלקסבלאט“

כדי זיך צו בעטייליגען אין פרעמיען-קאנקורס איז גענוג צו צושטעלען בלויז 30 קופאנען

דיווירטשאפטליכע לאגע אין פוילען

רעדע פון גענעראל גורעצקי אין פאריז

פּאַריז, 3. (ספּ. טעל.) דער אַמבאַסאַדאָר כלאַפּאָווסקי האָט נעכטען אין אָוונד אַרויסגעגעבען אין לאָקאַל פון פראַנצויזישען אויטאָמאָביל-קלוב אַ גרויסען מיטאָג אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אָנקומען קיין פּאַריז פון דעם גענעראַל ראָמאַן גורעצקי, דעם פּרעזעס פון „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ״.

אויף דעם פייערליכען מיטאָג זענען געווען אָנוועזענד די פראַנצויזישע מיניסטאָרען פאַר פינאַנצען, פאַר האַנדעל און אנדערע מיטגלידער פון דער פראַנצויזישער רעגירונג און הויכגעשטעלטע געסט פון דער פּאָליטישער, דיפּלאָמאַטישער, פינאַנציעלער און זשורנאַליסטישער וועלט.

פאַר׳ן מיטאָג האָט גענ. גורעצקי געהאַלטען אַ פאָרטראָג וועגען די פּויליש-פראַנצויזישע עקאָנאָמישע בעציהונגען און וועגען דער ווירטשאַפטליכער סיטואַציע אין פּוילען.

דער פּרעלעגענט האָט צ. א. געזאָגט, אַז ער שטעלט פעסט מיט צופרידענהייט, דאָס עס איז דערגרייכט געוואָרען זעהר פיל פאַר די לעצטע פאַר יאָהר אין די פּויליש-פראַנצויזישע עקאָנאָמישע פערהעלטענישען. אַלס בעווייז דערצו קאָן אגב דינען דער פּרט פון שליסען דעם אָפּמאַך מיט אַ פראַנצויזישער גרופּע בנוגע בויען און עקספּלואַטירען די באַהן העראַבי-גדיניאַ.

דער רעפעראַט האָט געמאַכט אַ זעהר גוטען איינדרוק צווישען די אנוועזענדע.

ווער וועט פערטרעטען

דעם דימיסיאנירטען וויצע=קריגס-מיניסטער?

וואַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש) וואָס שייך דעם ממלא מקום פון דעם דימיסיאָנירטען וויצע-קריגס-מיניסטער רופט מען אָן צוויי נעמען — פון דעם איצטיגען פּרעזעס פון דער „באַנק גאָספּאָדאַרסטוואַ קראַיאָוועגאָ״, גענעראַל גורעצקי און אַ צווייטער צד האַלט, אַז איהם וועט פערטרעטען דער גענעראַל ליטווינאָוויטש.

א גרויסע שמד=אפערע אין לאדז

אין לאָדז איז ווידער פאָרגעקומען אַ גרויסע שמד־אַפערע. ס׳עקזיסטירט אין לאָדז אַזאַ שמד־פאַבריקעל, וואָס לאָזט זיך פון צייט צו צייט הערען. און איצט ווידער האָט מען אין דעם דאָזיגען פאַבריקעל אָפּגעשמדט דריי יודישע יונגעלייט, אַלץ ווערט געמאַכט אונטער׳ן מאַנטעל פון וואָוילטאַט און גאָטספאָרכטיגקייט.

היינטיגען פּוילישען שבועות, 7 אַ זייגער אינדערפריה זענען פאַר דער ווילאַ פון איינעם פון די היגע גרויס־אינדוסטריעלער פאָרפאָהרען עטליכע אויטאָס, פון דאָרט זענען אויסגעשטיגען פינף יודישע יונגעלייט און בעגלייטונג פון עטליכע מענשען. אין דער דאָזיגער ווילאַ פון גרויס־אינדוסטריעלער ה. האָבען געזאָלט אָפּגעשמדט ווערען אַלע פינף יודישע יונגעלייט, צוויי פון זיי האָבען זיך אָבער צוריקגעצויגען און דריי זענען אָפּגעשמדט געוואָרען.

דאָס צופיהרען צום שמד פון די דריי יונגעלייט איז פאָרגעקומען אויף פאָלגענדען אופן: אויף וואָולטשאַנסקאַ 127 האָט אַ לאַנגע צייט געוואוינט דער מיסיאָנער ראָזענבערג. ער איז געווען אָנגעשטעלט אין דער באַזעלער מיסיע, בעקומען אַ גאַנץ שיינעם געהאַלט און געזוכט שעפּעלעך כדי זיי איבערצופיהרען אויפ׳ן ריכטיגען וועג: ער האָט איינגעאָרדענט פאָרלעזונגען, דיסקוסיעס, אַרויסגעגעבען בראָשורען, ביכער און פון צייט צו צייט דורך פערשידענע הבטחות און צוזאָגען געכאַפּט אַ פערבלאָנדזשעטע אָדער פערצווייפעלטע נשמה, און זי איבערגעקעהרט צום ריכטיגע גלויבען.

דערצעהלט מען אָבער, אַז ראָזענבערג, — אַ משומד פערשטעהט זיך — האָט צוליב פערשידענע סיבות נישט איינגעהאַנדעלט נושא חן געווען ביי דער באַזעלער מיסיע, און מ׳האָט איהם פון דאָרט משלח געווען.

איז אָבער דאָס פיפיגע משומד׳ל נישט געפאַלען ביי זיך, און ער האָט אויסגעקלעהרט גאָר אַ נייעם ענין. ער האָט צוגעקלעהרט אַ טעאָריע וועגען יודען־קריסטען. דאָס הייסט, אַז יודען זאָלען זיך שמדען און בעקומען דעם „ריכטיגען גלויבען“ אָבער אין דער נאַציאָנאַליטעט זאָלען זיי בלייבען יודען. אָט מיט דער טעאָריע האָט ער אָנגעהויבען אַרומצואַרבייטען צווישען די באַפּטיסטען, ער האָט זיי אָנגעוויזען אויף דער גרויסער מצוה וואָס זיי וועלען האָבען, אויב זיי וועלען עפּעס טון, כדי אויסצופיהרען יודען צום קריסטליכען גלויבען, עטליכע לאָדזער רייכע באַפּטיסטען האָבען זיך געלאָזט פערדרעהען דעם קאָפּ, פון דעם משומד, און אָנגעהויבען צו סובסידירען ראָזענבערגס אַרבייט בנוגע אַרייבערפיהרען יודען צום קריסטליכען גלויבען. ראָזענבערג האָט קודם כל זיך געדונגען אַ פּרע[illegible]

(ענדע זעה 5־טע זייט)

די דעמאנסטראציע אין מעקסיקא

איז נישט געלונגען צו פערוואנדלען אין אנ'אנטי=יודישע העצע.

מעקסיקא, 3. (טעלעגראפיש דורך יט"א) נעכטען איז אין מעקסיקא פארגעקומען די ערוואר. טעטע גרויסע דעמאנסטראציע געגען די אויסלענדישע הענדלער.

די דעמאנסטראציע איז אריבער רוהיג.

עס איז נישט געלונגען זי צו פערוואנדלען אין אנטי-יודישע העצע.

דער פרעזידענט פון מעקסיקא איז ארויסגעטראטען מיט א רעדע.

די יודישע געשעפטען זענען געווען בעוואכט פון פאליציי.

מארשאל פילסודסקי
פאהרט אפ קיין דרוסקעניקי

ווארשא, 3 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) מארשאל פילסודסקי פאהרט די טעג אפ אויף אפרוה קיין דרוסקעניקי.

זיך אריינגעווארפען אין דער ווייסעל
א יודישע יונגע פרוי, מחמת ארבייטס=לאזיגקייט און נויט

ווארשא, 3 (טעלעפאניש) אין ווייסעל האט זיך נעכטען אריינגעווארפען די יודישע פרוי פעשע ברייטער, 27 יאהר אלט.

דעם זעלבסטמארד איז זי בעגאנגען מחמת ארבייטסלאזיגקייט און נויט.

די געצוו. „בריסקער ארעסטאנטען"
ווערען ארויסגערופען צום אויספארשונגס=ריכטער

ווארשא, 3 (טעלעפאניש) ווי ס'זעהט אויס וועט דער פראצעס פון די בריסקער ארעסטאנטען פארקומען אינגיכען, ווייל דער אויספארשונגס-ריכטער האט ארויסגערופען צו זיך די אנגעקלאגטע בריסקער ארעסטאנטען.

אויפ'ן 5 יוני זענען ארויסגערופען געווארען די דעפ. ליבערמאן, קערניק, טשאלקאש, באגינסקי א. א.

דער אויספארשונגס-ריכטער וועט זיי איבערגעבען, אז די אויספארשונג איז געענדיגט, און דער ענין גייט איבער צו דער פראקוראטור.

עודליך געכאפט די גנבים=באנדע
וואס האט איז משך פון א האלב יאהר „אויסגעריייניגט" וואגאנען מיט לאדזער סחורות

ווארשא, 3. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). א רייה לאדזער פאבריקאנטען האבען זיך א צייט לאנג בעקלאגט אין די היגע הערערע אינסטאנצען, אז מ'גנבעט ארויס זייערע סחורות, וואס זיי שיקען ארויס אויף די קרעכען.

דער ענין פעד-יאדישע גנבות פון די געשיקטע טראנספארטען, גייט שוין אן א האלב יאהר צייט אנ'ערך.

דערביי איז אינטערעסאנט, אז די פעראדענטע אויספארשונגען און די פערשטארקטע שמירה האבען צו קיין רעזולטאטען נישט געבראכט.

אינטערעסאנט איז אויך דער פרט, אז די וואגאנען מיט די סחורות פלעגען אנקומען אויף די ערטער פעדבלאמבירטערהייד, און דאך פלעגען זיי זיין אויסגעליידיגט.

איצט ערשט איז געלונגען צו כאפען ביי דער האנד די געשיקטע גנבים, וואס איז בעשטאנען פון א גוט-ארגאניזירטער באנדע אין דער צאהל פון פופצעהן פערזאן צווישען וועלכע עס זענען פעראן 12 באהן-בעאמטע.

די אדורכגעפיהרטע רעוויזיעס האבען ענטדעקט ביי זיי גאנצע סקלאדען פון פערשידענע מאנופאקטור-סחורות.

דער אויפקויפער ביי זיי איז געווען א געוויסער קיפערשטיין, וועלכער איז אויך ארעסטירט געווארען.

די היזקות בעטרעפען אנ'ערך הונדערט טויזענד זלאטעס.

פערמשפט צום טויט
פאר'ן דערשטיקען זיין אייגען 5=חדשימדיג קינד

לעמבערג, 3 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז דא פארגעקומען דער פראצעס פון מיכאל באך, וועלכער האט דערשטיקט זיין 5-חדשימדיג קינד.

דער קינדער-מערדער איז פערמשפט געווארן צום הענגען.

ווען ער האט אויסגעהערט דעם אורטייל איז ער אוועקגעפאלען אין חלשות.

מאשין=מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינגע ווי אויך מצת=מעהל. אייער=פערפעל אין סובארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בעקאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערניע

נ. ווייבערג
38 פיעטריקאווער 38
:-: טעלעפאן 82=143. :-:

אכטונג! עס ווערען אויך ארויסגעגעבען פריהשטיקען, אווענד-ברויטען, ווי אויך לארסקע מיטאגען

ווילנער טרופע
XVI יאר. אנפ. מ. מזאה.

15=יעריקער יובל=טורנע
הויבט אן אירע גאסטראלן אין
לאדזשער שטאט=טעאטער
פרטים איז די וויטערדיקע אנאנסן

פון דער ברויערײ
Tow. Akc. Sukc. K. Anstadta w Łodzi
טרינקט ביר „JASNE WYBOROWE"

צו די וואהלען צום 17=טען ציוניסטישען קאנגרעס.

די וואהל=קאמיסיע טיילט מיט:

די וואהלען צום 17. ציוניסטישען קאנגרעס

קומען פאר זונטאג, דעם 7-טען יוני פון 8 פריה ביז 9 אווענד אהן אונטערברעכונג אין לאקאל פון דער וואהל = קאמיסיע, שרודמיעסקא 29 (צעגעלניאנא 4).

וואהל-רעכט האבען אלע שקל-צאהלער פון 18 יאהר אן, וועלכע האבען אויסגעקויפט דעם שקל פאר'ן יאהר תרצ"א און זענען אריינגעטראגען געווארען אין די וועהלער-רשימות.

יעדער וועהלער מוז מיטברענגען דעם שקל.— די וואהל=קאמיסיע.

אכטונג, שאכטעל=מאכער!

די קארפעראציע מאכט בעקאנט, אז אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנפערענץ, וואס איז פארגעקומען מאנטאג, דעם 2-טען יוני, און אלע, וועלכע האבען נישט געהאט די מעגליכקייט ביי צוואוינען די קאנפערענץ, קענען קומען היינט, דאנערשטאג, פון 7 א זייגער אווענד אין לאקאל פון קליינהענדלער-פעראיין פאמארסקא 15 צו דער

קאנפערענץ-זיצונג

וואס ווערט ווייטער פארטגעזעצט ערשיינט מאסענווייז, ווייל עס האנדעלט זיך אין אייער אייגענער עקזיסטענץ.

מיט אכטונג
די פערוואלטונג.

2 צימער
און סוך

צו פערמיטען פון זאפארט צו ערפאהרען ביים ווירט שקאלנא 28 מעקלערס אויסגעשלאסען

ס'ווערט געזוכט
ארויסצוגעבען הענטשקעס צו ארבייטען ווי אויך נייערינס ביי ש. לאבערשטיין, פאדזשעטשנא 29

8=וינג שטעפער=מייסטער!

היינט, דאנערשטאג, פינקטליך 8 א זייגער אווענד קומט פאר די פארטזעצונג פון דער

אלגעמיינער פערזאמלונג

צוליב דעם פערצווייפעלטען מצב פון פאך האט די האנדווערקער-קאמער בעשלאסען צו דעלעגירען איהר פארשטעהער, כדי צו רעגולירען די פאך-לאגע. אלע שטעפער ווערען געבעטען אומבעדינגט צו קומען.

8393

מיט אכטונג
די צעך-פערוואלטונג.

הרינו מביעים בזה את צערנו על מות היהודי הלאומי המסור לרעיוננו

ד"ר ה. גולדבלט ז"ל

ואנו משתתפים בצער משפחתו המתאבלת.

בבנין ארץ-ישראל ינוחמו!

ועד ההסתדרות הציונית בלודז
ועד „קרן היסוד" בלודז

כשר כשר

אכטונג איינוואוינער פון שייבלערס ראיאן!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין לאנגיעהריגער כשר'ער

רעסטאראן
אויף גלובנא 63

עמפפעהלט טעגליך געשמאקע און פרישע מיטאגען און אווענדברויטען צו זעהר מעסיגע פרייזען. סאלידע בעדינונג. צוגענגליך פאר יעדען איינציגען.

מיט אכטונג **שמואל שרויסמאן**
רעסטאראן-אינהאבער גלובנא 63

מודעה.

היינט, דאנערשטאג, 7 אווענד, וועט האלטען א דרשה אין ווילקער בית המדרש הרב הגאון מוה"ר **דוב לאסאווסקי** רב בלונדן, תלמיד פון הגאון רשכבה"ג ר' שמעון הכהן שקאפ שליט"א אב"ד ור"ם דק"ק גראדנא.

זאל פילהארמאניע

היינט, דאנערשטאג, 8.30 אווענד וועט האלטען א פארטראג דער ג. אנפיהרער פון „על המשמר"

אינזש. ר. שטריקער (וויין)
א. ד. ט.
„פארוואס בין איך געווארען א רעוויזיאניסט"

בילעטען פון 50 גר. ביז 3 זל. צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אונפארטייאישע רעליגיעזע יודען!

מיר פאדערן אויף אונזערע מיטגלידער און סימפאטיקער, וועלכע זענען בע'עולה'ט געווארען ביי די וואהלען צו דער יודישער קהלה

וואס זענען פארבעקומען מיטוואך, דעם 27-טען מאי, זיך צו מעלדען היינט, דאנערשטאג א גאנצען טאג ביז 9 א זייגער אין אווענד אין אונזער לאקאל, פיעטריקאווער 82.

מיט דרך-ארץ

פערוואלטונג פון פעראיין פעראייניגטע אונפארטייאישע רעליגיעזע יודען אין לאדז א. נ.: „כנסת-ישראל"

לאדז, 4 יוני 1931

,,נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 4 יוני 1931

שטייער-הנחות נור נישט פאר יודישע סוחרים

א שווערען קלאפ האט דאס סוחרטום בעקומען ביי דער לעצטער אויסמעסטונג פון אומזאץ-שטייער, וואס איבערשטייגט אפילו די צוהיצטע פאנטאזיע פון די אויסמעסטער.

לכתחילה האט מען מורא געהאט אין די סוחרישע קרייזען, אז מען זאל חס ושלום נישט שאצען ווי פאראיאהרען, כאטש דער אומזאץ האט זיך דאך אין איצטיגען יאהר פאקטיש ביז איצט פערקלענערט מיט 75 פראצענט און האלט נאך אין ווייטערען צוריקגעהען.

דאס איז גאר קיינעם נישט אויף דער מחשבה געקומען, אז עס קאן פארקומען וואס עס איז לריידער געשעהען. וואלט עס נישט געווען אזוי ביטער טראגיש, דאן וואלט מען געקאנט האבען דעם איינדרוק, אז מען האט דא צו טון מיט א קאמישען, נישט ערנסטען חוזק-שפיל!

נישט גענוג מען האט נישט פערקלענערט די אויסמעסטונג, האט מען זי נאך אין מאנכע שטעט פערגרעסערט מיט דעם 4 פאכיגען ווי פאראיאהרען.

און דאס זענען אנגערופען געווארען אזעלכע קאלאסאלע סומען, וואס נישט בלויז ער פערמאגט זיי נישט. נאר די גאנצע סחורה, פאר וועלכער ער איז שולדיג זייבע גלויביגער, בעטרעפט נישט קיין העלפט פון דעם, וואס מען הייסט איהם צאהלען.

ווען מען האט געמוזט רעדוצירען די בעאמטען פענסיעס מיט 15 פראצענט, אויס וועלכע סיבות די קאנסומציע האט זיך פערקלענערט מיט 5 מאל 15 געדולד האט דאך אויך א גרענעץ, אפילו ביי די געדולדיגע סוחרים. אין א גאנצע רייה פון שטעטלעך ווערען געמאכט פראטעסט-דעמאנסטראציעס. מען שליסט צו די געשעפטען אין מיטען וואכענטאג 12 א זייגער און מען געהט גרעמיאל צו די שטייער-אמטען פראטעסטירען געגען דעם ביישפילאזען אומרעכט וואס עס געשעהט די אויסגעמאטערטע און פערצווייפעלטע, הויפטזעכליך יודישע סוחרים.

צי וואלט נישט נויטיג געווען, אז די מאסגעביגע פאקטארען זאלען זיך בעוואוסט ווערען פון די פאלגען, וואס אזא פארגעהן איז עלול ארויסצורופען ביי די פערייאוש'טע סוחרים.

צי איז די זעלבסטמארד מגיפה אין די סוחרישע קרייזען נישט גענוג, כדי צו איבערצייגען, אז מען איז מיט דער שטייער-שרויף צו ווייט געגאנגען ?!

און דאן די כסדר'דיגע ליקווידאציעס פון געשעפטען וואס הערען גארנישט אויף ?

געווארט האט מען, אז עס וועט קומען, וועלכע ענדערונג אין דעם שטייער פראבלעם צום בעסערען.

אבער וואס זעהען מיר ?

א לעכערליכע בעהאנדלונג לגבי די, וואס פערלירען דעם באדען פון אונטער די פיס.

אויב מען האט זיך געזעהען געצוואונגען צו פערקלענערען די פענסיעס פון די בעאמטע מיט 15 פראצענט, א דאנק וועלכען די קאנסומציע האט זיך פערקלענערט, טא פארוואס זשע זאל מען אויך נישט רעדוצירען די שטייערען ?

עס זענען אפילו געמאכט געווארען, וועלכע הנחות אבער, אז אך און וועה צו אזוינע הנחות !

אין דער לעצטער נומער פונ'ם אפיציעלען בלאט פון פינאנץ-מיניסטעריום, איז אבגעדרוקט א אקולניק, וועלכער זאגט :

דער גרונד-שטייער פאר לאנדווירטע, גוטס-בעזיצער און פויערן, ווערט פראלאנגירט אויף אויסצוצאהלען אין 4 ראטען. די ערשטע ראטע — דעם 15. נאוועמבער 1931, די צווייטע, דעם 15. פעברואר 1932, און די איבריגע צוויי ראטען וועט מען ערשט בעשטימען.

פאר דער פראלאנגאציע וועט מען צאהלען א האלבען פראצענט, און דאס וויכטיגסטע ווער עס וועט נישט צאהלען די ערשטע ראטע וועט נישט פערלירען די פריווילעגיע צו פראלאנגירען די איבריגע ראטעס.

און ווי זעהען אויס די הנחות פאר די סוחרים אין דערזעלבער נומער ? גאר אנדערש. לויט געזעץ ווערט דער אבגעשאצטער אומזאץ-שטייער צילעגט אויף 2 ראטעס איין העלפט דעם 15. מאי, און דער רעשט שוין דעם 15. יוני.

און די הנחה אין זעלביגען אקולניק, זאגט אז די 2 אויסגערעכענטע ראטעס ווערען איבערגעריקט אויף גאנצע 2 חדשים, אויפ'ן 15. יולי און 15. אויגוסט.

און דא קומען מיר צום וויכטיגסטען : ווער עס וועט נישט פינקטליך צאהלען אין די טערמינען וועט מען באלד צוטרעטען אויפצומאהנען אלע איבריגע שולדיגע סומען און זאליטשקעס, און מען וועט נישט מעהר געניסען פון דער הנחה 2 חדשים פראלאנגאציע.

ווי אנדערש איז דער אינהאלט און דער טאן, פון איין זייט גרויסע ריקזיכט, הגם לאנדווירטשאפטליכע ארטיקלען זענען לעצטענס געוואקסען אין פרייז, און פון דער צווייטער זייט די לעכערליכע הנחה, וואס מאכט דעם איינדרוק פון א אויסלאכען.

א גאנצע רייה פון סוחרים-ארגאניזאציעס האבען אונטערגענומען א אקציע, וואס האט דעם צוועק צו אינטערוועניר ען וועגען די עוולות לגבי דעם סוחרטום.

אבער צי דארף מען ערשט זאמלען מאטעריאל ? צי זעהט מען דען נישט, אז שולדיג זענען דא נישט די שאצונגס-קאמיסיעס, ביי וועלכע מען פערלאנגט א קאנטיגענט, נאר דער סיסטעם, וואס קומט פון אויבען ?...

די לאגע איז א פערשארפטע און טראגישע. די קרעדיטען האט מען אבגעשטעלט, ווייל מען האט געזעהען די פאלגען, די סוחרים זענען פינאנציעל ערשעפט האבען נישט די נויטיגע סחורות, ווען עס קומט שוין יא דער קויפער, טא וואו זאל ער בעהמען צו בעצאהלען די פאנטאסטישע סומען ?

און דא זענען אלע מאכטלאז.

די הילף קאן און מוז קומען פון דער רעגירונג ווייל עס געהט אויס דער אטעם.

די אינטערווענציעס טארען אויף א מינוט נישט אבגעשטעלט ווערען, ביז מען וועט דערגרייכען פאזיטיווע רעזולטאטען.

יעקב איסטנער.

פערשטארבענע באראנעסע ראטשילד — אנ'אמת'ע יודישע נשמה

(א בריף פון פאריז)

מיט עטליכע וואכען צוריק האט מען אין פאריז געבראכט צו קבר ישראל די אלטע באראנעסע טערעזע דע-ראטשילד. ווי בעקאנט קומען פאר אין דער משפחה ראטשילד שידוכים דער עיקר צווישען די מיטגלידער פון דער משפחה גופא. אויך טערעזע דע-ראטשילד איז געווען די דריטע טאכטער פון באראן שארל מאיר דע-ראטשילד פון נעאפאל (אנ'אייניקעל פון דעם אב-המשפחה פון דער פאמיליע ראטשילד) און פון זיין שוועסטער-קינד לואיזע דע-ראטשילד. זי איז געבוירען געווארן אינ'ם יאהר 1846. אין עלטער פון 24 יאהר האט זי חתונה געהאט מיט איהר שוועסטער-קינד, מיט'ן באראן דזשעמס עדוארד ראטשילד, דער זוהן פון דעם לאנדאנער נאטאניעל דע-ראטשילד און פון שארלאטע דע-ראטשילד. די עלטערע טאכטער פון דעם שעף פון דער פאריזער ליניע פון די ראטשילדס, דזשעמס דע-ראטשילד. דאס איז אויף אזא אופן געווען, אזוי צו זאגען, א ראטשילד פון אלע זייטען, א באראנעסע פון דורות, א איטאליעניש-פראנצויזיש-ענגלישע אריסטאקראטיע פון קאפ ביז די פיס. און אין דערזעלביגער צייט איז די באראנעסע טערעזע דע-ראטשילד אין פערלויף פון איהר גאנצען לאנגען לעבען (זי איז געשטארבען אין עלטער פון 84 יאהר) געווען א טיפיש יודישע גוטע פרוי, ווי עס שילדערט איהר די יודישע טראדיציע אין די מזרח-אייראפעאישע לענדער.

אין איהר פערזענליכען לעבען האט זי קיין גליק נישט געהאט. איהר מאן, א קלוגער ענערגישער סימפאטישער און געלערנטער מענש, וועלכער האט זיך א סך פערנומען מיט פראבלעמען פון יודישער געשיכטע און האט פאטראנירט די „געזעלשאפט פאר יודישע וויסענשאפטען", איז געשטארבען 11 יאהר נאך דער חתונה, אין עלטער פון 36 יאהר. די יונגע אלמנה איז געבליבען אליין מיט צוויי קינדער. דאס צווייטע מאל האט זי נישט חתונה געהאט און האט זיך איינגאנצען געווידמעט דער דערציהונג פון די קינדער און דער וואוילטעטיגקייט. אין משך פון 40 יאהר, ביז'ן לעצטען טאג פון איהר לעבען, איז זי געווען א ביישפיל פון א גוטער און וואוילטעטיגער יודישער פרוי הן אין איהר פערזענליכען, הן אין געזעלשאפטליכען לעבען.

ווי כמעט אלע ראטשילדען איז זי געווען זייער רעליגיעז אין דעם טראדיציאנעלען זין פונ'ם ווארט. יעדען פרייטאג אווענד פלעגט זי קומען אין דער סינאגאגע אויף ריז דע לא וויקטואר און פלעגט דארט דאווענען און בעטען צו גאט צוזאמען מיט אלע „פשוט'ע" יודישע פרויען. איהר הויפט-אויפמערקזאמקייט איז אבער געווען קאנצענטרירט אויף דער וואוילטעטיגקייט. אויף דעם געביט האט זי זיך אויסגעצייכענט אפילו צווישען די אנדערע ראטשילדס, וועלכע האבען געמאכט פילאנטראפיע אזוי צו זאגען פאר זייער „פראפעסיע". זי האט נישט געמאכט קיין אונטערשיד צווישען יודישע און נישט יודישע וואוילטעטיגע אנשטאלטען. אבער מעהר פון אלץ האט זי זיך דאך אפגעגעבען מיט יודישע ענינים און יודישע אינטערעסען. נאך אלס א גאנץ יונגע פרויליין האט זי שטענדיג געטראכט אין אט דער ריכטונג. מיט עטליכע צענדליגע יאהר צוריק האט זי פערעפענטליכט א קליין ביכעל אונטערן נאמען „איינצעלנע בלעטער פון א טאג-בוך פון א יונג פרויליין". אין דעם נישט פרעטענציעזען אבער טיף אויפריכטיגען און שיינעם ביכעל זעהט מען, ווי אזוי די יונגע טערעזע דע-ראטשילד איז שוין פאר איהר חתונה געווען טיף פראינטערעסירט מיט דעם פראבלעם, — ווי אזוי העלפט מען ארימע ברידער און שוועסטער. פאר איהר איז די וואוילטעטיגקייט נישט געווען א מאדע-ענין, אדער א מין געזעלשאפטליכער שפיל, נאר א דערפילונג פון א מאראליש-רעליגיעזען חוב, א נשמה-זאך. א טיפע אינערליכע בעפרידיגונג. און זי האט געשאפען א גאנצע רייה פון וואוילטעטיגע אונטערנעמונגען, דער עיקר פאר קינדער. אויפ'ן בערג-פליאוש האט זי געגרינדעט א דיספאנסער פאר טובערקולאזע קראנקע קינדער, אין קואוויע — א קינדער-אמבולאטאריע, אין שאטילי — א שפיטאל, זי האט געהאלפען צענדליגער אנדערע אנשטאלטען — און נישט נאר מיט געלד, נאר אויך מיט פערזענליכער טעטיגקייט. כמעט יעדע פאר וואכען פלעגט זי קומען אין די אנשטאלטען, וועלכע זי האט געשאפען אדער אונטערשטיצט, פלעגט זיך פערזענליך אימפרעסירען מיט יעדער קלייניגקייט, פלעגט ארייינטראגען וואַרימקייט און אינטימקייט צווישען די קינדער און קראנקע, וועלכע האבען איהר באמת פערגעטערט.

די אלטע באראנעסע האט געהאט פערשטענדניס אויך פאר די פראבען פון דער רעליגיעזער דערציהונג. ספעציעל האט זי זיך אינטערעסירט מים דער קינדער-שולע אויפ'ן נאמען פון דעם פערשטארבענעם בארון ראביי צדק כהן. עטליכע וואכען פאר איהר טויט האט זי זיך דערוואוסט, אז די דאזיגע שולע שטעהט אין א סכנה געשלאסען צו ווערען צוליב מאנגעל אין געלד. זי איז ספעציעל אליין געקומען אויף דער זיצונג פון שול-קאמיטעט און האט ערקלערט, אז זי איז מנדב פאר דער שולע 50 טויזענד פראנק. די דאזיגע נדבה האט געראטעוועט די אינסטיטוציע. דאס איז געווען דער גרעסטער טרייסט און די גרעסטע נחמה פון דער אלטער באראנעסע אין די לעצטע שעה'ן פון איהר לעבען. אין דער רעדע, וועלכער דער איצטיגער גראן ראביי איזראעל לעווי האט געהאלטען איבער איהר אפענעם קבר, האט ער דערצעהלט, אז עטליכע שעה פאר'ן טויט האט „די אלטע באראנעסע" מיט א צופרידענעם פנים געזאגט צו איהם: „אלזא דער ענין מיט דער שולע פון צדוק כהן איז אין ארדנונג". דאס איז געווען די לעצטע זארג פון באראנעסע טערעזע דע ראטשילד.

„גאנץ פאריז" האט געקענט און געשעצט די אלטע באראנעסע — רייכע און ארימע, יודען און קריסטען, אפילו שונאי-ישראל. פראנסוא קאטי, דער פערפומעריע-קעניג און דער ארויסגעבער פון דעם אפען אנטיסעמיטישען „אמי דיו פעפל" און פון דעם אריסטאקראטישען „פיגארא" איז געוויס נישט קיין גרויסער יודען-פריינד, אבער זיין ארגאן „פיגארא" האט געשריבען נאכ'ן טויט פון טערעזע דע ראטשילד: „דאס איז א דערהויבענע און זעהר נאבעלע נשמה, וועלכע רופט ארויס אכטונג און ליבע. איהר לעבען איז געווען אזוי גראד, אזוי ווירדיג, און איז געווען איינגאנצען געווידמעט אומגליקליכע און פערשטויסענע". און אויך די פראנצויזישע רעגירונג האט פערשטאנען ווי נויטיג אפצושעצען און צו בעלויכטען די שעהנע טאטען פון דער פערשטארבענער באראנעסע. זי האט בעקומען די בכבוד'יגע אפצייכנונג פון „לעזשיאן ד'אנער" און א ספעציעלע מעדאל פון „פראנצויזישער דאנקבארקייט". צו איהר לויה זענען געקומען די אנגעזעהענסטע מלוכה-לייט און מיטגלידער פונ'ם דיפלאמאטישען קארפוס: דער געוועזענער פראנצויזישער פרעמיער-מיניסטער און איצטיגער מיניסטער פאר אגרי-קולטור טארדיע, די אמבאסאדארען פון שפאניען און בראזיליען, די גענעראלען פא, באלפוריע, לאסאן, א רייה דעלעגאציעס פון די אנשטאלטען, וועלכע זי האט געגרינדעט אדער אונטערשטיצט, און די בעסטע פון דער פראנצויזישער יודישער קהלה.

איהר לויה איז געווען אהן אפאטעאז פון דאנק און אנערקענונג פאר דאס גרויס גוטס, וואס די באראנעסע טערעזע דע-ראטשילד האט געטון אין פערלויף פון איהר לאנגען און שיינעם לעבען.

י. שעכטמאן

עמיגראנטען און טוריסטען-בעוועגונג אין ארץ-ישראל

ירושלים, (יט"א) די פינאנס-קריזע דערעסיע אין אייראפא און אמעריקא האט אויך גורם געווען א פערקלענערונג פון דער טוריסטען-בעוועגונג אין א"י. אין 1930 איז ארץ-ישראל בעזוכט געווארען דורך 5817 טוריסטען, בעת אין 1929 האבען דאס לאנד בעזוכט 7687 טוריסטען. מען דארף בעמערקען, אז דער אימיגראציע-דעפארטאמענט פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג אונטערשיידט „טוריסטען" פון „רייזענדע" (טרעוועלערס), פערדעכענדיג צו די לעצטע די פערזאנען, וואס בלייבען אין לאנד מעהר ווי דריי טעג. אין 1930 האבע ארץ-ישראל בעזוכט 58,823 רייזענדע. פון וועלכע 56,450 האבען פערלאזען ס'לאנד דעם זעלבען יאהר. (די ענטשפרעכענדע דאטען פאר 1929 זענען: 60,212 און 57,365) דער אונטערשיד נעהמט זיך דערפון, וואס פיל פערזאנען וועלכע קומען קיין א"י אויף וויזעס פון „טרעוועלערס" פערבלייבען אין לאנד און בעקומען שפעטער די ערלויבניש אויף שטענדיג צו בעזעצען זיך אין פאלעסטינא.

אין יאהר 1930 האבען קיין א"י אימיגרירט 6433 פערזאן, דערין 4944 יודען, פון וועלכע 1306 זענען לכתחילה אנגעקומען אלס רייזענדע. 3563 יודען (55,4 פראצ.) זענען אנגעקומען פון מזרח-אייראפא, 1187 (18,5 פראצ.) פון אזיען און אפריקא, 411, — פון מיטעל-אייראפא, 286 — פון די פעראייניגטע שטאטען און 695 (דערין 404 פאליציאנטען און אנדערע בעאמטע) — פון גרויס-בריטאניען.

קאנגרעס-וואהלען אין ענגלאנד

לאנדאן (יט"א) לויט די ביז-איצטיגע אויסרעכנונגען, האבען די אלגעמיינע ציוניסטען בעקומען אין די קאנגרעס-וואהלען אין ענגלאנד 50 פראצ. שטימען (4 מאנדאטען), די רעוויזיאניסטען — 24 פראצ. (2 מאנדאטען), פועלי-ציון — 14 פראצענט (1 מאנדאט), מזרחי — 12 פראצ. (1 מאנדאט).

צוויי יאהר תפיסה פאר אנ'אונטערצינדער פון א שוהל אין בולגאריע!

סאפיע (יט"א) דאס קרייז-געריכט אין פלעווענא (צפון-בולגאריען) האט בעטראכט דעם פראצעס פון א משומד, א געוויסען פאוועל ארבאוו, וועלכער האט אין נאוועמבער פ. י. אונטערגעצינדען די ארטיגע שוהל. ארבאוו איז פערמשפט געווארען אויף צוויי יאהר תפיסה, דערביי האט איהם דאס געריכט פערעכענט אלס מילדערנדען אומשטאנד דעם רעליגיעזען פאנאטיזם פון בע שולדיגטען, וועלכער האט געפרובט בעווייזען, אז זיין טאט איז געווען בעגאנגען אונטער'ן אביעקט פון „רעליגיעזען איי-פער". בעת די געריכטס-פערהאנדלונגען האט דער צאהלרייך פערזאמעלטע פובליקום אפט געמאכט דעמאנסטראטיווע אויסרופען געגען דער פערזאן פון ארבאוו'ן.

ענטשפאנונג פון דער לאגע אין מעקסיקע

מעקסיקא-סיטי. (יט"א) כדי צו בערוהיגען די יודישע עפענטליכע מיינונג, האט דער האנדעלס-דעפארטאמענט פערעפענטליכט א קאמוניקאט, אין וועלכען די אויסלענדער-קליינהענדלער ווערען גערופען צו פעהערשען די פאניק, וועלכע שיינט צווישען זיי צו שטייגען אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע געשעהענישען. דער קאמוניקאט שטעלט פעסט, אז קיין איין הענדלער אדער ארבייטער וועט נישט דעפארטירט ווערען פון לאנד.

די האנדעלס-ליצענסען וועלען אהן ספק צוריקגעקערט ווערען די אלע פערזאנען, וועגען וועלכע עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען, אז זיי האבען דערויף רעכט. היות דער האנדעלס-דעפארטאמענט בעקומט טויזענדער פעטיציעס, קענען זיי ערלעדיגט ווערען בהדרגהדיג. עס וועלען נישט געמאכט ווערען קיין שום שוועריגקייטען פערזאנען, וועלכע וועלען זיין ביכולת אויף א געהעריגען אופן זיך אויסלעגיטימירען.

וואס שייך אלע אימיגראנטען, וואס זענען נישט בעשעפטיגט אין האנדווערק אדער אין האנדעל, איז די רעגירונג גרייט צו מאכען זיי כלערליי ערלייכטערונגען און עווענטועל ערטיילען זיי ערד-שטחים, כדי זיי זאלען זיין ביכולת צו פערנעמען זיך מיט לעגאלע בעשעפטיגונגען.

עטליכע דרייסיג ספרדישע יודען האבען בעקומען די ערלויבעניש צו עפענען א קאאפעראטיוו אין דער געגענד פון איזאבעלא לא קאטאליקא.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

פון האנדעלס-געריכט

אויפ'ן פערלאנג פון א ווינער קרעדיטאר האט דאס האנדעלס-געריכט, אין דעצעמבער פ. י., ערקלערט אלס באנקראט די פירמע נארבערט נייהמאן, זאוואדזקא 25.

אויף א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען דעם 20 מאי ה. י. איז געשלאסען געווארען אנ'אפמאך אויף 10 פראצענט.

דאס האנדעלס-געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט און ליקווידירט דעם באנקראט.

* * *

אין נאוועמבער 1927 האט דאס האנדעלס-געריכט ערקלערט אלס באנקראט די פירמע „דאמף-מיהל אין זשגאוו". די באנקראטירטע פירמע האט אויף א קרעדיטארען-פערזאמלונג דעם 5 יאנואר 1929 פארגעלעגט אנ'אויסגלייך אויף 30 פראצענט אויף וואס די קרעדיטארען האבען נישט מסכים געווען. אין פעברואר 1929 איז אבער אויסגעבראכן א שרפה אין דער מיהל און די קרעדיטארען האבען אפגענומען די פערזיכערונגס-סומע אויף 10.000 דאלאר, וואס האט בעטראפען די גאנצע הונדערט פראצענט פון חוב.

נעכטען האט דאס האנדעלס-געריכט ליקווידירט דעם באנקראט פון דער פירמע.

* * *

חיים וויינטרויב, נאוואמיעסקא 19 האט געבעטען ביים האנדעלס-געריכט אפצולעגען איהם די צאהלונגען און זיין בקשה איז אפגעווארפען געווארען.

דאס אפעלאציע-געריכט האט איהם פונדעסטוועגען געגעבען א נאדזאר אויף 3 חדשים.

דער נאמינירטער אויפזעהער האט אבער מודיע געווען דעם געריכט, אז וויינטרויב האט גוט ענטוויקעלט זיין געשעפט, נאר נישט בעצאהלט די חובות און אליין נעלם געווארען. צוליב דעם האט דאס געריכט ליקווידירט דעם פאריגען בעשלוס צו פערלענגערען די צאהלונגען און איהם ערקלערט אלס באנקראט, בעשליסענדיג גלייכצייטיג איהם צו ארעסטירען.

וויינטרויב'ן האט זיך אבער איינגעגעבען צו בעקומען א גלייט און נעכטען האט דאס האנדעלס-געריכט איהם פערלענגערט דעם גלייט אויף 2 חדשים.

* * *

אין חודש מאי זענען אין האנדעלס-געריכט אריינגעפלאסען 13 בקשות וועגען ערקלערען באנקראטען. דאס געריכט האט ערקלערט 12 באנקראטען.

בקשות צו פערלענגערען די צאהלונגען זענען אריינגעפלאסען 2. אין פערגלייך מיט'ן פאריגען חודש האט זיך די צאהל נאדזארען נישט געענדערט. דערפאר איז די צאהל באנקראטען געשטיגען 100 פראצענט. דאס בעווייזט, אז די לאגע אין דער אינדוסטריע און מסחר האט זיך געענדערט.

יוני

זון-אויפגאנג	3.24
זון-אונטערגאנג	7.44

דאנערשטאג

4

יט

סיון תרצ"א

פאבאר פון יאהרגאנג 1910

מארגען, פרייטאג שטעלען זיך:

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 1

(זאקאנטנע 82)

מענער פון יאהרגאנג 1910, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 פאליציי-קאמיסאריאט, די פאמיליענ-נעמען פון וועלכע עס הויבען זיך אן מיט די אותיות:

O P

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 2

(אגראראווא 34)

די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4-טען קאמיסאריאט – מיט די אותיות:

A B C H Ch I J P R

פאר דער פאבאר-קאמיסיע, נומער 3

(אל. קאשטשושקי 21)

פאבאראוויצעס פון די יאהרגענג 1911, 1912, 1913, (פריוויליגע) פון 1 און 6 קאמיסאריאטען.

די איינמעלדונגען

אויף מלוכהשע אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע פוילישע ארבייטער

(מ) דער אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע ביים לאדזער מאגיסטראט האט אנגעהויבען אנצונעהמען איינמעלדונגען פון ארבייטסלאזע, פוילישע ארבייטער אויף דער דריטער מלוכהשע אונטערשטיצונג אויפ'ן חודש יוני.

מארגען, פרייטאג P R S

שבת: T U W Z

1,155 ארבייטער רעדוצירט אין שייבלערס פאבריק

(א) די 1,155 ארבייטער, וועלכע האבען בעקומען אורלויב אין שייבלערס פאבריק, וועלען נישט מעהר צוריקגענומען ווערען צו דער ארבייט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיושורען.

(2) דאנצער זגערזשער 57, גראשקאווסקי ליסטאפאדא 15, גארפיין, פילסודסקי 54, בארטאשעוסקי, פיעטרקאווער 164, רעמבעלינסקי אנדזשעיא 26, שימאנסקי, פשענדזאלניאנא 75.

פראטעסט-מיטינג פון האנדווערקער

געגען די שיקאנעס בעת די וואהלען צו דער קהלה

עהערנעכטען אין אווענד איז אין לאקאל פון האנדווערקער-פערבאנד פאלודניאווא 4 פארגעקומען א גרויסע פראטעסט-פערזאמלונג געגען די שיקאנעס בעת די קהלה-וואהלען אין לאדז. צו דער פערזאמלונג איז געקומען א זעהר גרויסע צאהל האנדווערקער.

דער לאנגיעהריגער האנדווערקער פרנס ראובן האפמאן גיט אפ א בעריכט פון דער שווערער אויפגאבע, וועלכער ער האט געהאט אדורכצופיהרען אין דער קהלה. פון איין זייט האט ער געמוזט שטענדיג אין זינען האבען ווער ס'האט איהם געשיקט אין דער קהלה, און פון וועמען ער האט דעם מאנדאט בעקומען, פון דער צווייטער זייט האט מען פאר דער מאמענטאלער טובה פון די האנדווערקער געמוזט טיילמאל האנדלען אפילו געגען די אייגענע פאליטישע איבערצייגונגען. מ'האט געמוזט בסדר קאנקורירען מיט א געגנער, וועלכער האט געשטרעבט די האנדווערקער ארונטערצונעהמען אונטער זיין איינפלוס.

דאן איז געקומען די נאמינירטע קהלה. ער האט זיך אפגעשטעלט, צי ער זאל אננעהמען דעם מאנדאט צי נישט, אויפ'ן אננעהמען דעם מאנדאט אין דער נאמינירטער קהלה האט געווירקט דער מאטיוו וואס מ'האט נישט געקענט איבערלאזען די האנדווערקער אויף הפקר, מ'האט אויך נישט געקענט דערלאזען, אז אימיצער אנדערש זאל ווערען דער אפיטראפס איבער די האנדווערקער-אינטערעסען, אויף דער בפירושדיגער אויפפאדערונג פון האנדווערקער-פערבאנד איז פרנס האפמאן געבליבען אין דער נאמינירטער פערוואלטונג. ער האט אויך דערויף נישט קיין חרטה, ווייל אין דער צייט איז זעהר פיל געטון געווארען פאר די האנדווערקער און דא האבען געמוזט מודה זיין אפילו די, וועלכע זענען געווען פאר א רויסטרעטען פון דער נאמינירטער קהלה-פערוואלטונג.

דאן געהט פרנס האפמאן איבער צו די פארגעקומענע וואהלען און ווייזט אן, אז פאקטיש האבען די האנדווערקער געהאט א מאראלישען נצחון. דאס אפגעבען דעקלאראציעס פאר האנדווערקער איז געווען פערבונדען מיט גרויסע שוועריגקייטען, פון טישלער-פעראיין, למשל, וועלכע צאהלען 250 מיטגלידער, האבען 150 נישט געהאט קיין וואהלרעכט, בכלל האבען 60 ביז 70 פראצענט האנדווערקער נישט געהאט קיין וואהל-רעכט. אויף צו געהען צו די וואהלען האט אבער געווירקט דער פאליטישער מאמענט, ווייל ס'זענען אויך געווען האנדווערקער-ליסטעס פון אנדערע ריכטונגען, דער טאג פון די וואהלען איז אויך נישט געווען קיין ענטשפרעכענדער פאר די וואהלען. ביי דעם אלעם האט די האנדווערקער ליסטע געצויגען 490 שטימען, דאס הייסט מעהר ווי יעדער אנדער ווירטשאפטס ליסטע.

וואס שייך דער האנדווערקער-ליסטע מיט „מזרחי" האלט פרנס האפמאן, אז ער איז ארויסגעגאנגען פון עהרליכען שטאנדפונקט, ווען ס'האט זיך נישט איינגעגעבען צושאפען קיין איינהייטליכע ליסטע פון אלע פארטגעשריטענע עלעמענטען און דאן פון די, וועלכע האבען א פאזיטיווע בעציהונג צו ארץ-ישראל, האט מע געמוזט שליסען א פערבינדונג מיט „מזרחי", נישט קוקענדיג דערויף צי מען וועט בעקומען דורכדעם א מאנדאט אדער נישט. נאכמעהר דערפאר, וואס אויף דער ליסטע פון „מזרחי" זענען געשטאנען מענשען, וואס האבען גרויסע פערדינסטען פאר דער ארימער בעפעלקערונג.

די וואהלען זענען דורך דער מעהרהייט צוגעגרייט געווארען אויף דעם אופן, אז אויף יעדען פרייז זאל דערגרייכט ווערען א נצחון, די שיקאנעס פאר די וואהלען און אין טאג פון די וואהלען זענען אלעמען גאנץ גוט בעקאנט.

דיר. אדריבאנס האט דאן פארגעווארפען דעם פרנס האפמאן, אז ער האט אין דער קהלה געפיהרט א צו מילדע פאליטיק בנוגע דער „אגודה" און אויך די פערבינדונגס-ליסטע מיט „מזרחי" איז נישט געווען ראטזאם.

צום סוף פון דער פערזאמלונג איז אנגענומען געווארען א שארפע רעזאלוציע געגען די מיסברויכען בעת די וואהלען און ס'איז אויסגעדריקט געווארען אנערקענונג דעם פרנס האפמאן פאר זיין שווערע ביז אוצטיגע ארבייט אין דער קהלה.

פראצעס וועגען בעגנב'ענע פאסט-פאקעטען

(א) 2 בעאמטע פון דער באהן-פאסט אויף דער קאלישע סטאציע אין לאדז זענען ארעסטירט געווארען, מיט א צייט צוריק, ווערענדיג בעשולדיגט, אז זיי פלעגען בעגנבענען די פאסט-פעקלעך.

נעכטען זענען ביידע בעאמטע דריגולסקי און באיארעק געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט.

דאס פערהערען די עדות האט געדויערט ביז האלב 12 ביינאכט.

נאך דעם איז בעשלאסען געווארען אפצולייגען די ווייטערדיגע געריכטס-פערהאנדלונגען ביז פרייטאג, ווען עס וועלען אויסגעהערט ווערען די רעדעס פון די צדדים און ס'וועט ארויסגעטראגען ווערען דער אורטייל.

פון געריכט

גאסען-פרוי און א גנב'טע

(2) אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען דער גאסען-פרוי יוזעפא שטאבינסקא, וועלכע פלעגט בעגנבענען איהרע געסט און פלעגט אויך פערשפרייטען פאלש געלד.

די בעשולדיגטע האט זיך נישט מודה געווען נאר אזוי ווי די בעווייזען זענען געווען געגען איהר, איז זי פערמשפט געווארען אויף 6 וואכען ארעסט.

פאר אויפהעצען ארבייטסלאזע

(2) דאס קרייז-געריכט האט פערמשפט אויף 3 חדשים ארעסט דעם בעשולדיגטען אנטאני בארגוט, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אז ער האט דעם 12 יאנואר ה. י. געהעצט די ארבייטסלאזע צו עקסצעסען פאר'ן לאקאל פון ארבייטסלאזען פאנד.

פאר 26 פערברעכענס

1 יאהר מיט 4 חדשים תפיסה

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען פארגעקומען דער פראצעס געגען לוציאן וויעזשביצקי, בעזיצער פון א ביטשריפט ביורא אויף זגערזשער 115, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין 26 פערברעכענס, וואס זענען בעשטאנען אין מיסברויכען צום שאדען פון זיינע קליענטען.

אלע 26 גפליטענע האבען פאר'ן געריכט דערצעהלט ווי אזוי דער בעשולדיגטער האט זיי בעשווינדעלט און האבען איבערגעגעבען פערשידענע פאקטען פון נעמען ביי זיי פון 50 ביז 100 זל. אויף סטעמפעל-מארקען, וואס וויעזשביצקי האט בכלל נישט געקויפט.

לויט'ן אורטייל איז וויעזשביצקי פערמשפט געווארען אויף 33 חדשים תפיסה, פערבונדען 1 יאהר 4 חדשים תפיסה.

דוד צעדערבוים האט „לוסטרירט" דעם שעראדזער מאגיסטראט

אין טאג ווען ער איז ארויס פון תפיסה האט ער באלד אויסגעפיהרט א געשיקטע גנבה

סענסאציאנעלער ארעסט פון א בעקאנטען אפעריסט

(2) אין סוף מערץ איז ארעסטירט געווארען דער בעקאנטער אפעריסט דוד צעדערבוים, וועלכער האט בעוויזען אנצושכור'ן א פאליציאנט, איהם בעגנבענען און אליין צו ענטלויפען. מען האט איהם אבער דאן פאר'ט בעוויזען צו ארעסטירען און איינצוזעצען אין דער תפיסה אויף קאפערניקא גאס.

מיט 3 טעג צוריק איז צעדערבוים געווארען בעפרייט פון ארעסט אויף קויציע, און 5 מינוט נאך דער בעפרייאונג האט ער בעוויזען אויסצופיהרען א נייע אפערע, וואס איז, ווייזט אויס, פון פריהער צוגעטראכט געווארען.

אין דער תפיסה אויף קאפערניקא גאס א'ז ער געזעסען אין איין צעלע מיט איינעם סאבאטשינסקי געוועזענער בעאמטער פון פאסט, וועלכער איז ארעסטירט געווארען פאר מיסברויכען אויף דער פאסט. בעת די זעהונגען אין תפיסה האט סאבאטשינסקי פארגעשטעלט צעדערבוימען זיין כלה, צעציליא וואסאלאווסקא פון זשגאווסקא 14. די דאזיגע בעקאנטשאפט האט צעדערבוים אויסגענוצט ווי נאר ער איז ארויס פון תפיסה, דעם ערשטען וויזיט האט ער אפגעשטאטעט ביי וואסאלאווסקין און איהר געזאגט, אז ער איז בעפרייט געווארען אויף 2 טעג פון ארעסט און אין נאמען פון איהר חתן בעט ער א ביסעל וועש און פוטער.

וואסאלאווסקא האט, פערשטעהט זיך, געהאט מיט צ'ן א גרויסע שמחה און איהם זעהר העפליך איבערגעגעבען ער זאל א קאפיטשקע צוווארטען, וו ווען זי ארייננלויפען אין געוועלב, איינקויפען דאס נויטיגסטע פאר איהר ארעסטירטען חתן און עס איהם מיטגעבען.

צעדערבוים האט טאקע אויף דער דאזיגער געלעגענהייט געווארט און ווי נאר דאס מיידעל איז ארויס פון שטוב, האט ער אונטערגעשלאגען 400 זל. מזומן, א דאמען און מענער זייגער און א מיליטער-ביכעל אויפ'ן נאמען סאבאטשינסקי.

[illegible] אין שטוב, האט דאס מיידעל צ'ן שוין נישט געטראפען, זי האט אבער גלייך בעמערקט די גנבה און מודיע געווען וועגען דעם אין פאליציי-קאמיסאריאט, פאליציי האט גענומען א ווכען דעם „פויגעל", נאר איהם נישט געפאקט.

מיט א טאג שפעטער מאנטאג איז אין שעראדזער מאגיסטראט געקומען א שטייער-אינספעקטאר פון וואיעוואדען-אמט. א גאנצען פארמיטאג איז ער געזעסען אין מאגיסטראט און לוסטרירט די ביכער, נאכמיטאג האט ער פערבעטען דעם בורמיסטער און אויך דעם סעקרעטאר אויף מיטאג פאר וועלכען ער האט בעצאהלט 100 זל. אויף צומארגענס האט ער דאס זעלבע געמאכט מיט דעם אויסנאהם, וואס ער האט געבעטען דעם בורמיסטער אנ'הלוואה פון 1,000 זל. און דערביי מבטיח געווען צו „קוקען דורך די פינגער" אויף דער שטאטישער ווירטשאפט.

דער בורמיסטער האבענדיג א ריין געוויסען האט זיך געחודשט אויף דעם אינספעקטארס בקשה, נאר פונדעסטוועגען האט ער איהם צוגעזאגט די הלוואה, גלייכצייטיג האט אבער דער בורמיסטער מודיע געווען וועגען דעם דער פאליציי וועלכע האט שוין גענומען „אויפ'ן אויג" דעם אינספעקטאר.

אין אווענד, ביים מיטאג, האט דער אינספעקטאר נאכאמאל געבעטען דעם בורמיסטער די הלוואה, אין זעלבען מאמענט איז אריינגעקומען א פאליציי קאמיסאר, וועלכער האט געבעטען דעם אינספעקטאר זיך אויסצולעגיטימירען, דא האט דער „אינספעקטאר" ארויסגענומען דאס מיליטערישע ביכעל אויפ'ן נאמען סאבאטשינסקי און עס דערלאנגט ווערענדיג „רויט און טויט".

די שעראדזער פאליציי האט זיך טעלעפאניש פערבונדען מיט דער לאדזער וואיעוואדזשאפט און איז בעקומען א תשובה, אז קיין שום אינספעקטאר איז אהין נישט געשיקט געווארען און אז דאס דערמאנטע מיליטערישע ביכעל האט צוגעגנבעט דער אפעריסט צעדערבוים.

דער „אינספעקטאר" איז גלייך ארעסטירט געווארען און ווען מען האט איהם געבראכט קיין לאדז, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ער איז צעדערבוים. מען האט איהם ווידעראמאל איינגעזעצט אין תפיסה אויף קאפערניקא גאס, נאר שוין אין א בעזונדערע צעלע.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6,

Telefon 12-333

tel. 12-333

tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע טארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

ציוניסטען!

די קאנדידאטען-ליסטע פון **„עת לבנות"** צום 17 ציוניסטישען קאנגרעס טראגט דעם נומער **2**

(פעראייניגט מיט דער אלוועלטליכער ליסטע פון די אלגעמיינע ציוניסטען)

וועהלער! בעטייליגט זיך זונטאג אלע אין די וואהלען און שטימט פאר אונזער ליסטע

אונזערע הויפט-קאנדידאטען זענען: ל. לעוויטע, ד"ר י. גאטליב, ד"ר י. ראזענבלאט, ד"ר מ. הינדעס, משה לימאז, לאוויניק א. יאעל, צאהן-ארצט מ. רעזניק, ל. אוריסאז, מ. מארכעוו.

וואהל-קאמיטעט פון „עת לבנות" אין לאדז.

אגרויסע שמד-אפערע אין לאדז

(ענד פון דער 1. זייט).

טיגע וואוינונג אויף שענקעוויטש גאס 31 און דאס געבעט-הויז זיינס, דער דיסקוסיע-זאל געפינט זיך אויף נאווראט 36. דארט אהין, האט ראזענבערג אנגעהויבען אריינצונארען יודישע יונגעלייט, און מיידלעך, מיט זיי דיסקוסירט און „געלערנט" צוגעזאגט עולם הזה און עולם הבא, נאר זיי זאלען ווערען גלויביגע קריסטען, פון צייט צו צייט גיט זיך איהם איין אזא שטיקעל ארבייט און ס'שמדט זיך א יוד.

ראזענבערג האט אבער בעשלאסען אין לאדז אנצוהויבען אן'ארבייט אין גאר גרויסען פערנעהם, צו דעם צוועק האט ער זיך אראפגעבראנגט א געהילף, אויך א משומד, א געוויסען שיף, און זיי ארבייטען דא צוזאמען, צו דער ארבייט האט ראזענבערג געווארפט גרויסע סומען, קודם-כל פאר זיין אויסהאלט, און פאר דער טעטיגקייט גופא. מיט עטליכע וואכען צוריק האט ער דעריבער געמאכט א רייזע קיין ענגלאנד, שאטלאנד, האלאנד און אזוי ווייטער, וואו ער האט ווערבירט רייכע באפטיסטען וועלכע האבען זיך מתחייב געווען צו צאהלען כסדר גרעסערע סומען פאר דער נוצליכער טעטיגקייט פון ראזענבערג'ן אין לאדז, איצט ווען ער איז שוין געווען פערזיכערט מיט געלד-מיטלען האט ער זיך גענומען רוהיג צו ארבייטען.

אין לאדז, בעזונדערס אויף דער אלטשטאט, האט מען אנגעהויבען פערשפרייטען טויזענדער פליגבלעטלעך, וועלכע האבען איינגעלאדען יונגעלייט און מיידלעך אויף פארטראגען, דיסקוסיעס, וואס קומען אפט פאר אויף נאווראט 36. קיין בעלנים אין די היינטיגע צייטען פון ליידיג-געהען האבען נישט געפעהלט און ראזענבערגס פארלעזונגען (ער איז אגב א זעלטען גוטער רעדנער () זענען געווען שטענדיג שטארק בעזוכט. פון זיינע צוהערער האבען ראזענבערג און שיף זיך אויסגעקליבען די וויכסטע באטורען, די אומגליקליכסטע נשמות און פאר זיי זענען איינגעארדענט געווארען בעזונדערע אינטימע שמועסען, און טיי-אווענדס, אויף די דאזיגע אויפנאהמס-אווענדען זענען נאך עד-היום אנוועזענד די אנגעזעהענסטע און רייכסטע באפטיסטען ביי אונז אין שטאט. די יודישע יונגעלייט ווערען דארט אויפגענומען מיט כל-טוב, און אזוי אייניג ווייז קומט עס דערצו, אז די לייכטזיניגע יונגעלייט ווערען פערכאפט דורך דעם אלעם וואס זיי הערען דארט און סוף כל סוף דריקען זיי אויס זייער גרייטקייט זיך צו שמדען. דיזעלבע פראצעדור זענען אויך אדורכגעגאנגען די פינף יונגעלייט, וועגען וועלכע מיר רעדען דא.

מיר ווילען נאך נישט פערעפענטליכען זייערע נעמען, נאר אויב מיר וועלען עס דארפען וועלען מיר דאס טון.

בנוגע איינעם, פון זיי, קענען מיר דאס אכען ערקלערען, דאס איז דעם מיסיאנער ראזענבערגס א זוהן, א בחור, פון א יאהר צוואנציג, וועלכער איז „אויסגעלייטערט" געווארען אין דער תורה פון זיין טאטען, און איצט איז ער צוזאמען מיט 4 אנדערע געגאנגען צום שמד.

דער צווייטער איז דער 24 יאהריגער ג. א זוהן פון אן'אנגעזעהענעם יודישען קצב.

דער דריטער ב. איז א וואזשני אין א פאלקסשול און איז אנגעשטעלט אין מאגיסטראט. דער דאזיגער יונגערמאן האט זיך שוין איינמאל געשמדט אויף קאטויליש, דאן איז ער איבערגעגאנגען צוריק צום יודענטום, חתונה-געהאט מיט א יודיש מיידעל, און איצט איז ער ווידער אריינגעפאלען אין דער נעץ און זיך געשמדט ביי ראזענבערג'ן.

דער פערטער איז א וועבער ד. און דער פינפטער א נישט-גאנץ נארמאלער מענש ק. די לעצטע צוויי האבען זיך אין דער לעצטער רגע צוריקגעצויגען און זענען נישט געשמדט געווארען. דאגעגען די ערשטע דריי זענען אפגעשמדט געווארען דעם 24 מאי 8 א זייגער אינדערפריה.

די דאזיגע פינף יונגעלייט זענען צוזאמען מיט א גאנצע גרופע,. נאך אנדערע יודען געווען אפטע איינגעהערעס ביי ראזענבערג'ן, און שיפ'ן, זיי זענען אבער געווען פון די שוואכערע און האבען זיך לייכט אונטערגעגעבען אונטער'ן איינפלוס פון ראזענבערג'ן. א לאנגע צייט האט מען מיט די דאזיגע פינף יונגעלייט בעזונדער געקנעלט. מ'האט זיי געמאכט די בעסטע פערשלאגען און סוף-כל-סוף זענען אלע מרוצה געווארען אראפצווארפען פון זיך דעם לאסט פון „שלעכטען גלויבען" און ווערען גלויביגע. בכדי צו ובעגריסען די נייע גלויביגע איז ביי ראזענבערג'ן איינגעארדענט געווארען א גרויסארטיגע אויפנאהמע. ס'זענען זיך צונויפגעקומען זעהר אנגעזעהענע מענשען פון שטאט און ראזענבערג האט פאר זיי פארגעשטעלט די פינף מענשען וועלכע געהען אריין אין דעם „נייעם, שעהנעם און ריכטיגען לעבען", ווי ער האט זיך אויסגעדריקט.

דאס איז געווען דעם 22 מאי. די שמד-צערעמאניע איז געווען בעשטימט אויף זונטאג דעם 24 מאי, 10 א זייגער אינדערפריה, אין דער באפטיסטען-קירך אויף נאווראט 27.

פון דעם האבען זיך אבער דערוואוסט עטליכע יודען, וועלכע האבען בעשלאסען צו שטערען די שמחה, עס זענען געווען אויך אזעלכע וועלכע האבען צווויסען געגעבען ראזענבערג'ן, אז א גרופע יודען גרייטען זיך צו שטערען די צערעמאניע, האט ראזענבערג פאראכטאגען שבת ביינאכט געשיקט נאך זיינע פינף נייע גלויבענס-גענאסען און, די געהייסען קומען אנשטאט אויף נאווראט 27 אין זיין וואוינונג אריין און דאס 7 א זייגער אינדערפריה.

אזוי איז טאקע געווען, זונטאג 7 אינדערפריה, זענען ראזענבערג, שיף, נאך עטליכע באפטיסטען און די פינף יונגעלייט אוועקגעפאהרען קיין רודא-פאביאניץ אין דעם פאלאץ פון היגען דייטשען גביר ה. און דארט איז פארגעקומען דער שמד, אבער נאר, ווי מיר האבען דערצעהלט פון דריי יודען, ראזענבערג, דעם קצב'ס זוהן ג. און דעם וואזשני ח. די איבעריגע צוויי האבען חרטה בעקומען, דער פאלאץ אין רודא-פאביאניץ איז אויסגעקליבען געווארען צוליב דעם, וואס אין דעם דאזיגען פאלאץ געפינט זיך א באסיין וואו ודי ניי-געשמדטע זענען געטובלט געווארען.

וועגען דער טעטיגקייט פון די לאדזער מיסיאנערען, וועלען מיר באריכות ווייטער שרייבען אין מארגענדיגע נומער.

דוד וואלף

אויף אייד ווארט אנ'אמעריקאנער ירושה

(–) אין דער יודישער קהלה איז אנגעקומען א בריף פון א ווארשאווער אדוואקאט וועגען אנ'אמעריקאנער ירושה.

ה'האנדעלט זיך וועגען דעם, אז אין חודש דעצעמבער 1930 איז אטלאנטיק-סיטי אין ניו-יארק געשטארבען א געוויסער טאיר וואלף. די ירושה, וואס דער פערשטארבענער האט געלאזען, איז בעשטימט פאר זיינס א ברודער דוד וואלף, וועלכער זאל וואוינען אין לאדז זיין אדרעס איז נישט בעקאנט. דוד וואלף דארף זיך דעריבער ווענדען אין דער יודישער קהלה צום מאגיסטער בונין.

די ווילנער טרופע

(אנפ. מ. מזאה)

אין לאדזער שטאט-טעאטער

אין מיטען היינטיגען חודש קומט קיין לאדז ווי די פאריגע יאהרען, די ווילנער טרופע אויף איהרע גאסטראלען אין היגען שטאט-טעאטער.

א חוץ די בעקאנטע און בעליבטע לאדזער ארטיסטען, די זיילען פון דער טרופע מרים ארלעסקא, יעקב וויסליץ, שמחה נאטאן א. א. קומען אויך מיט דער טרופע די בעדייטענדסטע היינט צוטאג אקטיארען פון דער יודישער ביהנע א. סאמבערג און מ. רובין (דער לעצטער וועט אויפפיהרען דא אין לאדז, צו שלום עליכם'ס 10-טען יאהרצייט זיין – 200 טויזענד).

די טרופע ברענגט מיט א גאנץ נייעם מאדערנעם רעפערטואר, ניי אויסגעפאסט הן רעזשיסעריש הן דעקאראטיוו פראיעקטירט פון פוילישען מאלער אנדזשע פראנאשקא.

די טרופע ווי בעקאנט פייערט היינט איהר 15-יאהריגען יוביליי, אין לאדז האט זיך שוין ארגאניזירט א יוביל-קאמיטעט צו פייערען אויך דא ביי אונז אין לאדז דעם יוביל פון דער פערדינסט-פולער ווילנער טרופע און איינארדנען פאר איהר דעם פערדינטען קבלת-פנים.

נעכטען איז אויך געקומען קיין לאדז דער אנפיהרער מזאה, וועלכער איז צוגעטרעטען אדורכצופיהרען די צוגרייטונגס-ארבייט צו דער ערעפנונגס-פארשטעלונג.

„עת-לבנות" צו די וואהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס

אין צוזאמענהאנג מיט די וואהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס וועלכע זענען בעשטימט געווארען אויף זונטאג דעם 7 יוני, האט זיך שוי קאנסטיטואירט דער קאמיטעט פון „עת-לבנות", וועלכער וועט אנפיהרען מיט דער וואהל-אקציע פון „עת-לבנות" צום קאנגרעס. דער קאמיטעט האט ארויסגעגעבען א ספעציעלע בראשור מיט דעם בעריכט פון דער לעצטער קאנפערענץ פון „עת-לבנות" און די בעשלוסען, וואס זענען אנגענומען געווארען אויף דער קראקאווער קאנפערענץ פון די אלגעמיינע ציוניסטען. אין דער שפיץ פון דער קאנדידאטען-ליסטע פון „עת-לבנות", וועלכער טראגט דעם נומער 2, פיגורירען: ל. לעוויטע, ד"ר י. גאטליב, דעפ. ד"ר ראזענבלאט, ד"ר מ. הינדעס, רעד. י. העפטמאן א. א.

היינט — פארלעזונג פון ראבערט שטריקער

היינט קומט פאר אין פילהארמאניע א גרויסע פארלעזונג פון דעם אנגעזעהענעם ציוניסטישען טוער אויס ווין אינזש. ראבערט שטריקער, וועלכער איז געווען איינער פון די נאהענטסטע מיטארבייטער פון ד"ר טעאדאר הערצל. ד"ר שטריקער וועט האלטען א רעפעראט א. ד. ט. „פארוואס בין איך געווארען א רעוויזיאניסט ?

פון דוד הערמאן טעאטער

היינט, פאפולערע פארשטעלונג פון 75 גר. ביז 2 זל. פון דער גלענצנדיגער קאמעדיע פון סאוויעטען לעבען, וואס האט ארויסגערופען בעגייסטערונג און ענטציקונג אויף די פריערדיגע פארשטעלונגען, „מאן, ווייב און רעוואלוציע".

מארגען, פרייטאג, בעניפיצונג פון „א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאליער" פון מ. ל. ליפשיץ. מיט יוסף קאמען אין זיין אומפערגעסליכע קרעאציע אלס „הערשעלע".

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג ד. 4 יוני

11,45 גאטעסדינסט. 12,05 צייט-סיגנאל. 13,15 גראמאפאן-מוזיק. 25,13 טאג - פראגראם 14.50 הפסקה, 16.40 קאנצערט. 17.10 פראגראם פאר קינדער. 17,35 פארטראג. 19.10 קאנצערט 19,40 גראמאפאן-מוזיק. 19,55 פארטראג. 20,15 ידיעות פון ווארשא, 21,30 לייכטע מוזיק. 22,15 פעליעטאן. 22,45 געזאנג-רעציטאל: די גאס 24,40 קאמוניקאטען.

מעלדונג

וואהל-קלאק פונ'ם ארבייטענדען ארץ-ישראל צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס

ליסטע 5 ליסטע 5

אכטונג חברים! אלע חברים פון „התאחדות", „פועלי-ציון", „החלוץ", „השומר הצעיר", „גורדוניה" פרייהייט, „החלוץ-הצעיר" ווערען אויפגעפאדערט אין משך פון היינטיגען טאג זיך צו מעלדען אין זייערע ארגאניזאציעס בכדי זיך צו פערעגיסטרירען צו דער וואהל-ארבייט.

חברים שטעלט זיך אלע צו דער ארבייט!

דער וואהל-קאמיטעט

פון ארבייטענדען ארץ-ישראל

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג דאנערשטאג דעם 4-טען יוני

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21. אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" – פון דעם זעלבען טאג. –

קליינער פעליעטאן

קהלה-היץ

קוים דערווארט זיך אויף אביסעל רעגען. עס האט פארט געהאלפען די תפילת גשם, און מען קען זיך בעהמען צו דער פען און אפרעדען פון האר־צען. עפעס א קלייניגקייט וואס עס האט זיך אפגעטון אין די הויכע ספערען. נאך די גוטע פרעסט און די פריהלינגס-ווינטען זענען מיר מזכה געווארען מיט א היץ ה'ירחם! און איהר מיינט געוויס נאר מיט דער זונענהיץ, וואס היילט די קרומע און אויסגעבויגענע פון צרות און פאדאטקעס רוקענס אונזערע, דאס איז דאס ווייניגסטע, דער עיקר-היץ איז געווען אין מאי די געזעלשאפטליכע און פאנסטואווע היץ די שטראלען זענען אריינגעדרינגען נישט נאר אין אונזערע קערפערס, אין אונזערע מוחות, זי האט אונז אזוי שטארק ארומגענומען און האט ארויסגעצויגען דעם קליאק פון די ביינער. מיניסטארען האבען זיך קיין ארט נישט געפונען, יעדער האט געאיילט זיך אריינכאפען אין שאטען. די היץ האט אויפגערודערט די הויכע ערדישע ספערען, צווישען די פארטייען והאט די היץ ארויסגערופען אזא קאלטען שווייס, אז איין סאנאציע האט זיך געמעגט מרחם זיין, אי, ביי אינז, אחינו בני ישראל איז דאך קיין רייד נישט מען האט געשוויצט (ליידער איז נאך שוויצען די קראנקהייט נאך אלץ געבליבען), עס איז אזא פארע פון דער היץ געגאנגען, אז אייבער האט דעם אנדערען נישט דערקענט. העלפט דאך, דער רב"ש און אונזערע פערזארגערס בלאזען אריין א „קהלה-לופט" האט מען זיך דאך געדארפט דערפרייען, כאטש שירה זינגען, ווייזט זיך אבער ארויס אז דווקא די „קהלה-לופט" האט נאך מעהר צובלאזען דעם העלישען פייער עס איז געווארען ר"ל א רויך מיט א ספאנט, נישט נאר אין שטוב, נאר דווקא אויף דער גאנצער יודישער גאס, אנשטאט זיך צו נעהמען אפרייניגען די לופט, ארויסטרייבען דעם טשאד פון קאפ, צו מאכען אגודה אחת, איז געווארען אגודות בקודות און ברודעס. עפעס א קלייניגקייט דרייסיג ליסטעטרעגערס זענען ארויס אויפון וואה... מיט זייערע קרעלעך, מילא מיט קויהלען אויף זומער און ברויט אויף ווינטער זענען מיר דאה פערזארגט געווארען נאך פון דער פריהערדיגער קהלה, נאר וואס היינט, די פרישע פרנסים האבען אונז געזיכערט מיט שולען, סטטיפענדיעס, סובסידיעס און יעדערער פון א ספעציעלער שחיטה.

מען איז פון דער היץ כמעט משוגע געווארען מען האט אייבער דעם אנדערען געדריקט, געשטיקט, די פאלעס געריסען, שיער די בערד נישט געשניטען אויפ'ן אלטען אופן. די פאות נישט געשוירען, כדי דער פאראגראף צוואנציג זאל חל זיין אויף אלעמען אהן אונטערשייד. מיט איין ווארט עס איז געווען ליהודים און אונזערע גוטע פריינד האבען טאקע ביי דער היץ געווארעמט די הענד און געשמייכעלט. אזוינס האט אויפגעטון די „שטורעמדיגע" קהלה-לופט. אציגד זענען אלע אפגעמאטערט אפגעשמאכט, אין קאפ דרעהט זיך אין הארצען דריקט, מען קען זיך קיין ארט נישט געפונען, (אין דער בייער גמינע פערשטעהט זיך — פאר אלעמען האט דאך נישט געסטייעט קיין בענקלעך,) אבער נישט געדאגהט יודען, גאט איז א פאטער, ער האט אנגעהויבען אריינצובלאזען נאטירליכע קיהלע לופט, אפשר וועט מען אציגד אביסעל זיך זיך אפפרישען, אביסעל זיך איבערלופטערן, דער טוואנט וועט אוועקגעהן, אויף דער גאס אונזערער וועט די לופט רייגער ווערען און אפשר וועט אויך אונזערע רייסערייר-שגעון אביסעל זיך איינטאמיטען און זיך דערמאהנען אין דעם נצרך, דעם קראנקען שוואכען ישראליק, וואס איהר קהלה פערזארגערס ווילט איהם היילען און ראטעווען, כ'לעבען עס איז שוין די העכסטע צייט אז די ביסעל קיהלע לופט מן השמים זאל ארויסבלאזען די שלעכטע קהלה-לופט מן האדם.

דר. בארנע.

8-ונג, לעטניקעס!

אנשטאט זיך בארגעז א בעט אויף אפנויז-געלד פערזעהט אייך בעסער פאר'ן זעלבען געלד מיט אנ'עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ

PALMA-PATENT

Palma-Patent

וואס איז אלעמען בעקאנט מיט זיין פראקטישקייט, דויערהאפטיגקייט און עסטעטישקייט מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר.

אויף לאגער שטעטס א גרויסער אויסוואהל לעזשאקעס, פעלד-בעטלעך, פעלד-בענקלעך – ווי אויך – מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס, מעטער-מאסען

פאבריקס-פרייזען

רעיעלע בעהאנדלונג! זעמטליכע רעפעראטורען

הורט לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131-85 דעטייל

זי דערצעהלט סודות
פונ'ם בעריהמטסטען לאנדאנער נאכט-קלוב

אין דעם „אמעריקען“ ווערען דערצעהלט אינטערעסאנטע געשיכטעס פון דעם בעריהמטען לאנדאנער נאכט־קלוב, וועלכער געפינט זיך אין 43 געראַרד סטריט. דערצעהלט ווערט עס פון דער סאַכטער פון דער אייגענטימערין פון דעם דאָזיגען נאכט־קלוב.

פון אָנפאַנג האָט די מוטער געפיהרט דעם פלאַץ אויף זעהר אַ בעשיידענעם אופן. בלויז טאַנצען פלעגט מען קומען. אַפילו שנאַפס פלעגט מען מוזען מיטברענגען אייגענע. מיט דער צייט אָבער האָט זי געקראָגען אַן׳ערלויבעניש אויף שנאַפס און דאָרט האָבען זיך אָנגעפאַנגען די ריכטיגע אונטערוועלט־אַריסטאָקראַטישע הוליאַנקעס. ניט אַלעמען פלעגט מען אַריינלאָזען אַהין. דורכגעהן די טיר אין נומער 43 האָט זיך געפאָדערט אַ געוויסע רעקאָמענדאַציע פון עפּעס אַ בכבוד׳ען מאַן אָדער לידי, דערביי פלעגט מיין מוטער שטעהען הינטערן טיר און קוקען דורך אַ ספּעציעל־געמאַכטער לעכעל, און בעטראַכטען דעם גאַסט. צי ער געפעלט איהר.

דאָס האָט אויך געמאַכט דעם פלאַץ חשוב׳ער אין די אויגען פון דעם דאָזיגען עולם וואָס זוכט אַזעלכע פערגעניגענס פלעצער.

מיט דער צייט האָבען אונזער פלאַץ גענומען בעזוכען די העכסטע אַריסטאָקראַטען און די רייכסטע געסט פון דער וועלט. מ׳פערשטעהט זיך, אַז וואו עס קומען אַזעלכע רייכע לייט, קומען אויך שעהנע לוסטיגע מיידלעך און ווייבלעך, וואַמפּירקעס, וואָס יאָגען זיך נאָך אַ רייכען מאַן.

און אייניגע האָבען טאַקע געקראָגען גאַנץ פיינע חתנים דאָרטען, אָבער נישט אַלע. גאַנץ אָפט מאַכט זיך, אַז מען פאַלט דורך. אָט וועל איך, אייך דערצעהלען אַן׳אינטערעסאַנטע ־פאַל מיט מיסעס ג., די פרוי פון אַ גראַף. איהר ערשטער נאָמען איז מאַלי. מאַלי איז געווען אַ גאַנץ פיינע ווייבעלע און אַ גאַנץ פעהיגע און עס האָט זיך איהר נישט שלעכט געלעבט. איהר מאַן האָט זי אַריינגעקראָגען טאַקע מיט איהר שעהנקייט און שכל. האָט זי אָבער געטראַכט, אַז אויב זי קען קריגען אַ גראַף פאַר אַ מאַן, וואָרום זאָל זי עס נישט פּרובירען קריגען נאָך אַ העכערען טיטעל, אַ גרעסערען אַריסטאָקראַט פאַר אַ מאַן? און זי האָט גענומען זוכען עפּעס אַ העכערען טיטעל.

ביי אונז אין קלוב האָט זי זיך בעגעגענט מיט לאָרד ד. ער איז שוין געווען 54 יאָהר אַלט, מיט איבער 20 יאָהר עלטער פון איהר. ער איז אָבער געווען זעהר רייך. האָט זי זיך גענומען איהם „בעאַרבייטען“, איהר מאַן, וועלכער האָט געדינט אין דער אַרמעע, איז גראָד דאַן אָפּגעפאָהרען קיין עגיפּטען. האָט מאַלי יעדען אָווענד געטאַנצט ביי אונז מיט לאָרד ד. ער האָט איהר געגעבען פרעזענטען שעהנע און איך האָב געהאַלטען אַן׳אויג אויף זיי. מיר איז געווען אינטערעסאַנט צו זעהן וואָס דאָ וועט זיין.

איינמאָל אַן׳אָווענט, זיצענדיג מיט לאָרד ד., האָט זי גענומען צופיל טרינקען. מיידלעך און ווייבלעך פון דעם סאָרט טרינקען אין אַזאַ פאַל געוועהנליך זעהר ווייניג; זיי לאָזען זייערע פערליבטע טרינקען וואָס מעהר. מיט אַ פער׳שכיר׳טען געליבטען קען מען טאָן וואָס מען וויל. דעם מאָל אָבער האָט מאַלי גענומען גיסען אין זיך. אַרום האַלבע נאַכט איז זי שוין געזעסען די קאָפּ פערוואָרפען אויף איהם. ווען זיי האָבען זיך אויפגעהויבען אוועקגעהן, האָב איך בעמערקט אין דעם דרעסינג רום, אַז מאַלי איז גאָר נישט אַזוי שכור ווי זי האָט זיך געמאַכט. לאָרד ד. האָט איהר אוועקגעפיהרט אַהיים. אָבער אין יענער נאַכט איז פאָרגעקומען פאָלגענדע געשיכטע, ווי איך האָב זיך עס שפּעטער דערוואוסט.

פאָהרענדיג אין טעקסי, האָט מאַלי געבעטען דעם לאָרד, ער זאָל זי נישט אָפּפיהרען אַהיים, וואָרים זי וועט האָבען גרויסע צרות פון איהר טאַנטע, ווען זי וועט איהר דערזעהען אין אַ שכור׳ן צושטאַנד. אַזוי ווי לאָרד ד. איז אַ איינזאַמער און איז איינער אַליין ביי זיך אין הויז, וויל זי ביי איהם איבערנעכטיגען. קיינער וועט פון דעם נישט וויסען. האָט ער זי גענומען צו זיך.

מאַכט זיך דערביי אַזאַ געשיכטע: מיט אַ שטאָק העכער, איבער לאָרד ד.׳ס אַפּאַרטאַמענט האָט געוואוינט אַן׳אַקטריסע, טאַקע מאַלי׳ס אַ פריינדין. פערווילט זיך דער דאָזיגער אַקטריסע פינף אַ זייגער פאַרטאָג, אָנקלאַפּען אין טיר ביים לאָרד; איהר זייגער האָט געשטאַפּט, און אַזוי ווי זי מוז וויסען די ריכטיגע צייט, בעט זי אום ענטשולדיגונג וואָס זי האָט אָנגעקלאַפּט, געעפענט די טיר האָט דער לאָרד און ווען ער איז אוועק אַ קוק טון דעם זייגער, האָט זי פּלוצלונג מאַלי׳ן דערזעהן. די פריינדינעס האָבען זיך פונאנדערגערעדט, און דער לאָרד האָט געמיינט, אַז עס וועט קיין ביינישט זיין: אַ פריינדינע וועט דאָך זיכער האַלטען דאָס מויל.

אָבער אין עטליכע מאָנאַטען אַרום איז בעקענט געוואָרען, אַז מאַלי׳ס מאַן קלאָגט איהר אויף גט און אַלס איהר געליבטען גיט ער אָן דעם לאָרד ד.

מאַלי האָט עס, אַ פנים געוואָלט, זי האָט געוואָלט פטור ווערען פון איהר מאַן, דעם גראַף, און קריגען דעם לאָרד פאַר אַ מאַן. אויסגעלאָזען האָט זיך, אָבער נישט ווי זי האָט געפּלאַנעוועט. דער לאָרד איז גלייך אָפּגעפאָהרען קיין אַפריקע אויף יאַגד נאָך לייבען און טיגערען. די גרויסע געפעהרליכע קעץ, די לייבען און טיגערען, זענען נישט אַזוי געפעהרליך, האָט ער מסתמא געטראַכט, ווי די צאַרטע קעצעלעך, די שעהנע ווייבעלעך.

מאַלי איז דערווייל פערבליבען אָהן דעם גראַף און אָהן דעם לאָרד.

אַ זאָנדערבאַרען פאַל האָב איך דאָ נישט לאַנג צוגעזעהן. אַ מיטעל־יאָהריגער רייכער מאַן איז צו אונז געקומען מיט אַ יונגער מיידעלע. זי איז געווען אַזאַ שעהנהייט. אַז אַלעמענס אויגען האָבען זיך אומגעדרעהט: קוקען אויף איהר. יעדער מאַנסביל האָט געזוכט צו טאַנצען מיט איהר. האָבען אָבער זייערע ווייבער פּשוט געצישערט צו לאָזען זיי ווערען באַהעפט מיט אַזאַ פרעכטיגער קראַסאַוויצע. און דער מאַן, וואָס איז געקומען מיט איהר, האָט איהר אויך נישט אָפּגעלאָזען פון אויג.

איך ... מיין מוטער האָבען זיך בעפריינדעט מיט זיי און איך האָב אויסגעפונען, אַז זי איז אַ יתומה און דער פרעמדער מאַן האַלט זי טייער ווי אַ טאָכטער. כ׳האָב אָבער בעמערקט, אַז ער ציטערט איבער איהר נישט ווי אַ טאַטע, נאָר ... אַ פערליבטער, און איינמאָל האָט ער איהר געוואָלט אַ קוש טון און זי האָט נישט געלאָזען. זי האָט מיר געזאָגט, אַז ער האָט איהר געגעבען פרעזענטען פאַר אַ פאַר טויזענט דאָלאַר. כ׳האָב אָבער אויף איהר קיין צירונג נישט געזעהען. איך ווייס, אַז פרויען־צימער וואָס קומען אין אַ נאַכט־קלוב, האָבען ליב זיך אויסצופוצען און אָנטון אַלע דימענטען און ברילִיאַנטען וואָס זיי פערמאָגען.

וועגען דעם האָב איך טאַקע געקראָגען אַן׳ערקלערונג פון איהר אַליין. זי האָט מיר דערצעהלט, אַז זי האָט אָפּגעמאַכט מיט אַ געוויסען יובעליר אַזוי: ווען זי וועט קומען מיט אַ מאַן קויפען עפּעס אַ קאָסטבאַרען חפץ, אַלס פרעזענט פאַר איהר, זאָל ער עס דערנאָך ביי איהר צוריק אָפּקויפען מיט צעהן פּראָצענט ווייניגער פון דעם פּרייז. אויף אַזאַ אופן האָט זי שוין געמאַכט איבער צוואַנציג טויזענד דאָלאַר פון די מתנות, וואָס מען האָט פאַר איהר געקויפט און דער סוחר האָט עס ביי איהר צוריקגענומען.

ווען מען גיט אָבער אַ קוק אויף איהר יונגען און אומשולדיגען פנים׳ל, וואָלט מען קיינמאָל נישט געקענט דענקען, אַז זי איז אַזאַ געלד־גייציגע בעשעפעניש.

נייער פאהר-פלאז פון די באהנען
גילטיג פון 15־טען מאי.

לאדזער פאבריקס-באהן

קומט אן:

2.26	פון קאָלושקי (פערב. מיט וואַרשאָ)
4.15	פון קאָלושקי
5.35	" "
6.55	" "
7.19	" "
7.34	" "
7.50	" "
8.37	" "
9.19	פון טשענסטאָכאָוו
9.55	פון קאָלושקי (מאָנטאָג און נאָך חגא)
10.27	פון קאָלושקי (פערבינדונג מיט וואַרשאָ)
13.02	פון קאָלושקי
14.47	פון סקאַרזשיסק (פערבינדונג וואַרשאָ)
16.10	פון וואַרשאָ (מיט רעסטאָראַן־וואַגאָן)
17.37	פון קאָלושקי (פערבינדונג וואַרשאָ)
19.59	פון קאָלושקי
20.45	פון וואַרשא
21.24	פון קאָלושקי (בלויז אין חגא־טעג)
22.02	פון קאָלושקי (בלויז אין חגא־טעג).
22.52	פון קאָלושקי
23.10	פון סקאַרזשיסק
23.42	פון קאָלושקי

פאהרט אפ:

0.35	קיין קאָלושקי
1.45	קיין קאָלושקי (פערבינדונג מיט וואַרשאָ)
2.45	קיין קאָלושקי (פערבינדונג טשענסטאָכאָוו)
5.50	קיין קאָלושקי (פערבינדונג וואַרשאָ)
6.50	קיין קאָלושקי
7.45	שנעל־צוג קיין וואַרשאָ
9.02	קיין קאָלושקי (זונטאָג און חגא),
9.50	קיין סקאַרזשיסק
10.56	קיין קאָלושקי
11.35	קיין קאָלושקי (פערבינדונג מיט וואַרשאָ)
13.58	קיין קאָלושקי (פערבינדונג מיט וואַרשאָ)
15.05	קיין קאָלושקי
15.25	סקאַרזשיסק
16.05	קיין קאָלושקי (פערבינדונג טשענסטאָכאָוו־קאַטאָוויץ)
16.55	קיין קאָלושקי (פערבינדונג וואַרשאָ)
17.50	קיין קאָלושקי
18.30	קיין קאָלושקי (פערבינדונג וואַרשאָ)
19.10	שנעלצוג קיין וואַרשאָ מיט רעסטאָראַן.
19.30	קיין קאָלושקי
20.20	קיין קאָלושקי
21.20	קיין קאָלושקי (פערבינדונג קאַטאָוויץ)
21.55	קיין קאָלושקי (פערבינדונג וואַרשאָ)

קאלישער באהן

קומט אן:

0.21	פון פּויזען
1.00	פון וואַרשאָ
3.39	שנעל־צוג וואַרשאָ
3.43	שנעל־צוג פון ווראָצלאַוו (דורך לעשנא־אָסטראָוו)
4.17	פון קוטנאָ, פּלאָצק
4.49	פון אָסטראָוו־ווילקאָפּ.
5.25	פון הערבי נאָווע—קאַטאָוויץ (דורך זד. וואָליאַ)
6.21	פון קראַקאָ—קאַטאָוויץ
7.10	פון לאַסק (אין וואָכענטעג)
7.30	שנעל־צוג פון פּויזען—בערלין
7.35	פון לאָוויטש
8.05	פון קוטנא—גדיניע (פּלאָצק)
8.47	פון אָסטראָוו ווילקאָפּ.
9.15	פון לעמבערג (שלאָף־וואַגאָן 3. קלאַס)
9.22	שנעל־צוג פון וואַרשאָ
10.55	פון לאַסק (זונטאָג)
11.30	פון וואַרשאָ
12.15	פון פּויזען
12.52	פון קוטנאָ—פּלאָצק
15.30	פון לאַסק
17.54	פון פּויזען
18.50	פון קאָלושקי
19.40	נאָווע־הערבי טשענסטאָכאָוו (זד. וואָליאַ)
19.45	פון קוטנאָ—פּלאָצק
20.20	שנעלצוג בערלין—פּויזען
21.34	פון וואַרשאָ (שלאָף און רעסטאָראַן־וואַגאָן
21.48	פון לאַסק (פרייטאָג, שבת זונטאָג, חגאות)

22.28	פון קוטנאָ—פּלאָצק

פאהרט אפ

0.32	קיין קוטנאָ—פּלאָצק
0.42	קיין הערבי־נאָווע—קאַטאָוויץ (זד.־וואָליאַ)
1.18	קיין אָסטראָוו—לעשנא
2.47	שנעלצוג קיין ווראָצלאַוו (דורך אָסט. ...)
3.51	שנעלצוג קיין וואַרשאָ
5.04	קיין וואַרשאָ
6.40	קיין פּויזען
7.38	שנעלצוג קיין וואַרשאָ
8.35	קיין קאָלושקי
9,05	קיין לאַסק (קאָלומני)
9.35	שנעלצוג קיין פּויזען
9.45	קיין קוטנא
11.45	קיין פּויזען
12.25	קיין קוטנאָ
13.10	שנעלצוג וואַרשא
13.40	קיין לאַסק
15.10	קיין פּויזען
15.20	קיין קוטנאָ—פּלאָצק
15.35	קיין לאָוויטש
17.40	קיין נאָווע־הערבי טשענסטאָכאָוו
18.10	קיין וואַרשאָ
19.35	קיין אָסטראָוו—ווילקאָפּ.
20.00	קיין לאַסק
20.25	קיין לאָוויטש
20.42	קיין לעמבערג (פערבינדונג בודאַפּעשט)
21.42	שנעלצוג פּויזען—בערלין (שלאָף־וואַגאָן)
22.00	קוטנע (פּלאָצק) גדיניע
22.55	קיין קאַטאָוויץ—קראָקאָ

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.

זונטאַג און יום־טוב פון 9—1 פאַרמ.

בעזונדערער ווארטע־זאל פאַר פרויען.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספּעציאַל־אַרצט פאַר נירען, בלאָז און אורין־קראַנקה.

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אָן פון 4—7 אָוונד.

דער „פוילישער שטערן“
סענסאציאנעלער ראמאן פון דעם וועלט-קריג

(41

קאפיטעל פופצען
מ'רופט בעלפארדן דורכ'ן טעלעפאן

דער קלאַפּ אין טיר פון קאַבינעט, האָט אָפּגעריסען האַרי׳ן פון זיינע געדאַנקען.

ער האָט שנעל אָפּגעשטעלט אויפ׳ן אָרט די בענדער פון שעקספּירען, און געעפענט די טיר.

אין פירהויז איז געשטאַנען די אַלטע מאַרטאַ.

— דער דאָקטאָר איז געקומען, הער.

— יאָ, — האָט זיך האַרי פערוואונדערט — ס׳איז אַרַא דאָקטאָר?

— דאָס איז נישט דער דאָקטאָר כיינס פון דאָרף. נאָר אַן׳אַנדער דאָקטאָר פון לאָנדאָן.

האַרי האָט זיך דערמאָהנט אין קרוקסענס צוזאָג איהם צו בעזוכען, און ער האָט בעפוילען דער אַלטער דינסט, זי זאָל צוגרייטען טיי פאַר צווייען.

זיין השערה איז טאַקע געווען אַ ריכטיגע: די אַלטע האָט אַריינגעפיהרט אין גאַסט־צימער קרוקסען, וועלכער איז ביז צו לעכערליכקייט געווען ענהליך אויף אַ חשוב׳ען דאָקטאָר אין שוואַרצע געטערס, מיט אַ זיידענעם צילינדער מיט אַ שוואַרצען סאַקוואַיאַזש אין האַנד.

— נו, — האָט ער אַ פרעג געטון, בעגריסענדיג זיך מיט האַרי׳ן — ווי פיהלען מיר זיך עפּעס היינט?

אַ פערקיהלונג, מיין פריינד, לאָזט זיך נישט אַזוי לייכט היילען!..

— נו, מילא! — האָט האַרי נישט גערן געענטפערט, מחמת ער האָט איצט נישט געהאַלטען ביים טרייבען קאַטאָוועס.

— איהר כריפּעט, דאָס איז נישט גוט, — האָט בעמערקט קרוקס, אַוועקלייגענדיג דעם צילינדער און דעם סאַקוואַיאַזש אויפ׳ן שטול — דער ענטצינדונגס־פּראָצעס אין האַלז האָט נישט אויפגעהערט... מ׳דאַרף זיך היטען, מיין פריינד, ובפרט טאַקע אין אַזאַ וועטער... מיר ביידע זענען שוין נישט קיין יונגעלייט.

— איהר דאַרפט נישט שפּילען קיין קאָמעדיעס, ה׳ קרוקס! — האָט האַרי אויפגערעגט אַ זאָג געטון.

— אייער שטים קלינגט שלעכט, זעהר שלעכט — האָט קרוקס רוהיג פאָרטגעזעצט, בעטראַכטענדיג דורך די ברילען דעם אָפּיציר. — פערשטעהט איהר מיך, מאַיאָר... פּאַרדאָן, מיסטער בעלפאָרד, איהר דאַרפט אויף זיך מעהר אַכטונג געבען... איהר רעדט מיט מיר פּונקט אַזוי, ווי פאַר אייך וואָלט געשטאַנען אַ זעלנער פון׳ער בריטישער אַרמעע.. ניין, ניין, מיין הער, אַזוי טויג עס נישט!.. איהר דאַרפט צו רעדען מיט אַ מעהרער ווייכערען קול, מיט אַ מעהר האַלזיגען... אָט אַזוי־אָ־אָט!

ער האָט איצט גערעדט מיט אַזאַ ערנסטער מינע, אַז האַרי האָט נישט אויסגעהאַלטען און זיך פונאַנדערגעלאַכט, בעמיהענדיג זיך, ווי ווייט ס׳איז פאַר איהם מעגליך געווען, קאַפּידען אַ דייטש.

קרוקס איז, ווייזט אויס, געווען געריהרט פון זיינע בעמיהונגען נאָכצומאַכען בעלפאָרד׳ן, נאָר ער האָט איבערצייגענד ווידערהאָלט, אַז אַ גוטער אַקטיאָר דאַרף שטענדיג געדענקען, אַז אַפילו איבער בלייבענדיג מיט זיך אַליין טאָר ער נישט אַרויספאַלען פון זיין ראָליע.

מאַרטאַ האָט דערלאַנגט טיי און איז אוועק.

קרוקס האָט ביים טרינקען מיטגעטיילט די לעצטע ידיעות.

האַרי האָט זיך דערוואוסט, אַז ס׳איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ בעפעהל צו אַרעסטירען די טענצערין נור־על־דין.

די פּאָליציי קען אָבער בשום אופן נישט דעריגיין דערווייל, וואו זי איז פערשוואונדען געוואָרען.

דעם פּרט איז געווען זעהר אונאַנגענעהם צו הערען פאַר האַרי׳ן, וואָרים זיין אומפאַרזיכטיג אַוועקלאָזען די טענצערין האָט איצט געקאָנט ברענגען צו שלעכטע רעזולטאַטען.

ער האָט צוטראַגען געהערט קרוקס׳ענס רייד, פרעגענדיג ביי זיך גופא, צי זאָל ער דורך קרוקס׳ן נישט איבערגעבען דעם הויפּט־קאָמענדאַנט, אַז זי, די טענצערין איז ביי איהם געווען, און זי איז פערשוואונדען געוואָרען מיט׳ן ערשייגען פון מאַרטימערן.

זעלבסטפערשטענדליך האָט ער בעדאַרפט אַזוי צו טון; ער איז אָבער געווען אַ צו גרויסער עקשן, און האָט פערמאָגט צופיל איגענליבע:

מודה זיין זיך אין דעם, אַז ער האָט אַרויסגעלאָזט פון די הענד די טענצערין און מאַרטימערן איז געווען איבער זיינע כוחות.

דער הויפּט־קאָמענדאַנט האָט זיך געקאָנט אין איהם ענטוישען, און איבערגעבען פיהרען דעם גאַנצען קאָמפּליצירטען ענין צו אַן׳אַנדערען.

אינעווייניג, טיף אין זיך האָט ער געפיהלט אַן׳אויפרעגונג:

לויט זיין מיינונג האָט דער קאָמענדאַנט שטאַרק צוגעאיילט מיט׳ן אַרויסגעבען דעם בעפעהל צו אַרעסטירען נור־על־דין.

און דעריבער, ווען קרוקס האָט איהם אַ פרעג געטון, צי האָט ער נישט וואָס איבערצוגעבען דעם קאָמענדאַנט, האָט ער אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ, אַז נישט.

ער האָט דאָך נישט געקאָנט פאַראויסזעהען, ס׳אַרא פנים עס וועלען קריגען די נאָהענטע געשעהענישען.

ווען ער ווייסט עס, אַ שטייגער, וואָלט ער אַריבערגעשיקט דע[ם הוי]פּט־קאָמענדאַנט אַ גענויעם ראַפּאָרט, און דער דאָזיגער ראָמאַן וואָלט קיינמאָל נישט געוואָרען אָנגעשריבען...

קרוקס האָט איהם נאָך געגעבען עטליכע נוצליכע עצות, בענייט דעם גרים, און איז אוועקגעפאָהרען קיין לאָנדאָן.

אין משך פון פיר טעג האָט ער אַלע טאָג וויזיטירט דעם „קראַנקען“.

זייבע בעזוכען זענען געווען די איינציגע פערוויילונג אין דעם אונערטרעגליך לאַנגווייליגען, מאָנאָטאָנעם לעבען פון האַרי׳ן.

מיט אומגעדולד האָט ער געוואַרט אויף יעדען וויזיט זיינעם, און מיט פערגעניגען געשטודירט די ראָליע אונטער דער אָנפיהרונג פון דעם גענייטען עקספּערט.

זיין באָרד איז שנעל געוואַקסען.

(פאָרזעצונג קומט).

געמישטע חתונות אין פּאַריז

וואָס עס דערציילט דער דיכטער דוד אײנהאָרן

דער דיכטער דוד אײנהאָרן האָט אָפּגעדרוקט אין ניו-יאָרקער „פאָרווערטס" אַן אַרטיקעל וועגן געמישטע חתונות צווישען יודען און פראַנצויזען אין פּאַריז.

דער דיכטער שרייבט:

איך האָב די פראַגע גוט אויסגעפאָרשט. מ'איז אויסגעקומען צו טרעפען זיך מיט אַ סך אַזעלכע יונגע פּאָרלעך, און איך מוז פעסטשטעלען, אַז דאָ שפּילט אַ ראָלע נישט נאָר די טאָלעראַנץ בײ די פראַנצויזען און זייער גלייכגילטיגקייט צו פראַגען פון רעליגיע און ראַסע. נאָר מיר האָבען דאָ אַ טיפערע ערשיינונג. אַ יונגער, אינטעליגענטער אַרבייטער, וואָס האָט חתונה געהאַט מיט אַ פראַנצויזקע, האָט עס מיר ריכטיג ערקלערט:

„איך בין אַליין אַ זוהן פון אַ חסידישער באַלעבאַטישער פאַמיליע אין אַ פּוילישער קרייז-שטאָט — האָט ער געזאָגט — מיין גאַנצע יוגענט איז אַוועק אין אַ מלחמה מיט די פערעלטערטע יודישע טראַדיציעס, פיהרונגען, מיט דער חסידישער היטעלע, מיט דער קאַפּאָטע, מיט'ן גאַנצען שטייגער לעבען. שוין גאַנץ פריה האָב איך אָנגעהויבען לעזען. דערנאָך בין איך אַריין אין אַ סאָציאַליסטישער יוגענט אָרגאַניזאַציע, געהאָלפען אויפבויען אין מיין שטאָט אַ ביבליאָטעק, גענומען אַנטייל אין אַלע געזעלשאַפטליכע אַרבייטען.

„איהר פערשטעהט אַליין, אַז מיין גאַנצער שטרעבען איז געווען אַרויסצורייסען זיך אין דער ברייטער וועלט. און די ברייטע וועלט האָט געהייסען די וועלט אויף יענער זייט פוילען. וועגען געהען צו די פּאָליאַקען איז דאָך קיין רייד נישט געווען, דאָרט האָט מען מיך, ערשטענס נישט אַריינגעלאָזען. צווייטענס, איז דאָרט פונקט אַזוי פאַנאַטיש פינסטער, ווי בײ אונז. דערצו נאָך, דער האַס, די פעראַכטונג וואָס מיר בעגעגענען דאָרטען.

„אַז ס'איז געקומען די צייט צו געהן דינען, בין איך אַנטלאָפען קיין פּאַריז. דאָס ערשטע, וואָס האָט אויף מיר געמאַכט אַ טיפען איינדרוק, איז געווען דאָס, וואָס עס זענען דאָ נישטאָ קיין גוֹיים. איך האָב אויפגעהערט צו פיהלען ווי אַ יוד. אין גאַס, אין פאַבריק — אומעטום בין איך געווען אַ מענש גלייך מיט אַלעמען. מיין אויסזעהן איז אויך כמעט אַ פראַנצויזישער. דערצו בין איך גענוג פעהיג זיך אויסצולערנען שפּראַכען. איך האָב זיך פלייסיג גענומען לערנען פראַנצויזיש. איך האָב געטרונקען, אַריינגעכאַפּט אין זיך די פּאַריזער פרייהייט, ווי וויין.

„אין אַ פּאָר יאָהר אַרום האָב איך שוין אָנגעהויבען גוט פערדינען. איך האָב אָפּגעלייגט אַ פּאָר טויזענד פראַנק און גענומען, ווי יעדער יוד, טראַכטען פון אַ תכלית. און דאָ האָט זיך אָנגעהויבען די פראַגע פון חתונה האָבען. מיט אַ אונזעריגער יודישער מיידעל האָב איך מורא געהאַט צו טון אַ שדוך. די יודישע טעכטער פון פוילען זענען, ערשטענס, נישט ווי אַמאָל. און די וואָס קומען נאָך פּאַריז מיינען, אַז פּאַריז איז בעשאַפען געוואָרען אויף אַ גוט לעבען. אין פוילען איז מען געוואוינט געווען צו האָבען אַ דינסט. דער מאַן דאַרף זיין דער פּרנסה געבער. דער צוטראָגער. אָהן אַ טייערען פעלץ פיהלט זיך נאָך היינט אויך אַ בעל-הבית'שע מיידעל אומגליקליך. איך שווער אייך, בײ דעם גאַנצען אומגליק דאָרט, געהען די מיידלעך אַ סך עלעגאַנטער אָנגעטון ווי אין פּאַריז די פראַנצויזקעס.

„אַזאַ יאָך בעהמען אויף זיך, איז מיר געווען נישט צום האַרצען. און דאָ האָב איך זיך בעקענט מיט אַ פראַנצויזקע, אַ טאָכטער פון דעם בעל-הבית פון האָטעל, וואו איך האָב געוואוינט. אַ מיידעל פון אַ יאָהר דריי און צוואַנציג. די עלטערען האָבען מיך שוין געקאָנט אַ פּאָר יאָהר און זענען נישט געווען געגען מיר. פערקעהרט, איך בין זיי זעהר געפעלען געוואָרען — א יונגערמאַן וואָס טרינקט נישט, קלויבט געלד, פערדינט. מיט איין וואָרט, מיר האָבען חתונה געהאַט, און מיר האָבען אַ קינד, און מיר זענען גליקליך.

„וואָס אַנבעלאַנגט מיין יודישקייט, פיהל איך מיך נישט שלעכט. מיינע שוויגער-עלטערען זענען אויך נישט פרום. איך פיהל נישט אין שטוב קיין שום שטערונג, מען לעבט מענשליך, ווי אַלע פראַנצויזען. פון אָנפאַנג איז מיר אַביסעל שווער געווען, מיט זייערע צערעמאָניעס און העפליכקייטען. פאַר יעדער זאַך מוז מען זאָגען אַגאַנדער פראַזע. אָבער איך האָב זיך שנעל צוגעוואוינט. וואָס אַנבעלאַנגט מיין פרוי, קאָן איך אייך זאָגען, אַז די בעסטע ווייב אין דער וועלט איז אַ פראַנצויזקע".

איך וועל דאָ איבערלאָזען דעם יונגענמאַן און געבען אַ כאַראַקטעריסטיק פון דער פראַנצויזישער פרוי.. איך שטיץ זיך דערביי אויף צעהנדליגער מיינונגען פון מענשען, וואָס קענען גוט דעם פראַנצויזישען לעבען.

בײ דער פראַנצויזישער פרוי איז, ערשטענס, דער מאַן דאָס סאַמע העכסטע. מיין מאַן איז אַלץ. מיין מאַן האָט ליב די געריכטען. מיין מאַן געפעלט אַזאַ קלייד. מיין מאַן לעזט די צייטונג. אויסער דעם, איז די פראַנצויזישע פרוי שפּאַרזאַם. די פראַנצויזקעס קאָנען אַלע זעהר גוט נייהען.

מען געהט אין גאַס, און מען קוקט אָן די בע'הב'שע ווייבלעך, ווי זיי טראָגען זיך מיט עלעגאַנץ, איינפאַך און פיין. קיינעם פאַלט נישט איין אין קאָפּ, אַז דאָס דאָזיגע קליידעל איז שוין דריי מאָל איבערגענייהט געוואָרען. אַז די רייצענדע בלוזקע איז אויפגענייהט געוואָרען מיט איהרע אייגענע הענט פון אַ רעשטעל זייד, וואָס זי האָט געקויפט די היטעלע האָט זי שוין פיר מאָל איבערגעפוצט מיט די אייגענע פינגער.

די פראַנצויזישע פרויען ווייסען נישט פון קיין דינסטען. זיי אַרבייטען שווער אַ גאַנצען טאָג. און קומט דער אָוונט, דאַן פוצען זיי זיך אויס, כאַפּען זיך אָן. ווישען אָפּ די טאָג-אַרבייט און די טאָג-זאָרגען פון פּנים. און אַז דער מאַן קומט אַהיים, בעגעגענט איהם אויפ'ן שוועל אַ קאָקעטע געליבטע. די דאָזיגע פעהיגקייט צו זיין גלייכצייטיג אַ טרייע ווייב און אַ געליבטע, איז די אייגענשאַפט בלויז פון די פראַנצויזקעס.

די קונסט פון ליבען און געפעלען ווערען געהערט דעם זשעני פון דער פראַנצויזישער פרוי. דאָס איז אַ קונסט, וואָס האָט זיך אויסגעאַרבייט דורך דורות. אין פערלויף פון דריי הונדערט יאָהר. אין דעם זין איז די פראַנצויזקע אַ שטאַרקע קאָנקורענטקע דער יודישער מיידעל, און די געמישטע חתונות מעהרען זיך בײ יודען פון טאָג צו טאָג.

נישט לאַנג צוריק האָב איך זיך געטראָפען אין אַ געזעלשאַפט מיט אַזאַ פּאָר. ער איז א געוועזענער דיגטער כעמיקער פון פוילען. זי איז אַ פראַנצויזישע לעהרערקע. דעם יונגענמאַן האָב איך נאָך געקענט אַלס סטודענט. ער האָט מיר פאָרגעשטעלט זיין יונגע פרוי. אין שמועס האָט זי מיר גאַנץ ערנסט דערציילט, אַז זי האָט געקויפט אַ יודישען ״אַלף-בית" בוך. אַזאַ בוך האָט נישט לאַנג צוריק אַרויסגעלאָזען איינער פון די גרעסטע פראַנצויזישע פערלאַגען. זי קאָן שוין מאַכען פאַר'ן מאַן יודישע פיש. זי איז געגאַנגען זעהן אַנסקי'ס דראַמע „דער דיבוק", און זי בעדויערט וואָס די יודישע שרייבער זענען נישט איבערזעצט אויף פראַנצויזיש.

דערביי האָט זי מיר דערציילט, אַז זי האָט געוואָלט מאַכען דעם מאַן אַן איבעראַשונג און האָט איהם געקויפט אַ טלית. זי איז געווען שרעקליך פערוואונדערט, ווען ער האָט אָנגעקוקט דעם טלית און איז געבליבען גלייכגילטיג.

אַ בעקאַנטער האָט מיר דערציילט, אַז זיינער אַ פריינד האָט חתונה געהאַט מיט אַ מיידעל פון דער העכערער פראַנצויזישער געזעלשאַפט. זי האָט געוואָלט בײדע צדדים צופרידענשטעלען און מאַכען די חתונה אַפריהער בײם רב און דערנאָך בײם גלח. אַז מען האָט איהר ערקלערט, אַז דאָס איז אוממעגליך, האָט זי דאָס נישט געקענט פערשטעהן.

— וואָס אַרט דאָס דעם רב און דעם גלח, אַז זיי וועלען די אַלטע לייט פערשאַפען אַ שטיקעל פערגעניגען? מיר פערזענליך געהן זיי בײדע נישט אָן.

אַ יודישער נאַציאָנאַליסט, וואָס האָט דאָס אויך געהערט, האָט מיר שפּעטער געזאָגט מיט ביטערניס:

— דאָס איז דער סוף.

— דער סוף? — האָב איך געקוועטשט מיט די פּלייצעס. נאָך מיין מיינונג איז דאָס שוין בעסער ווי שלעפען אַן עקזיסטענץ פון נישט אַהער און נישט אַהין. אין פראַנקרייך קאָן קיין יודישע מינדערהייט מיט יודיש און יודישע קולטור נישט עקזיסטירען. בלייבט דעם יודען צו עקזיסטירען מיט אַן איבערבלייבעכץ פון אַמאָליגער יודישקייט, געהערען צו אַ רעליגיע וועגען וועלכער ער ווייס זעהר ווייניג. ער ווייס, אַז ס'איז דאָ אַ „מאָזעס" (משה רבינו), מיט אַ מציה פון מל זיין, מיט אַ כל נדרי. לוינט זיך דען, צוליב די דאָזיגע דריי זאַכען, צו ברענגען פאַר אַ קרבן די ליבע און דאָס גליק און דעם פריידיגען לעבען פון צוויי יונגע מענשען? זיכער נישט.

ווער פון אונז בײדען איז גערעכט געווען, — דאָס וועט די געשיכטע ענטשיידען.

איך בין נישט לאַנג צוריק געפאָהרען מיט אַ רומענישען יוד, האָט ער פאַר מיר שטראַק געלויבט זיין פראַנצויזישע ווייב. ער האָט זיך בעריהמט, אַז זי קאָכט איהם אפילו טשאָלענט. אַלזאָ, אין דעם זין ווערט די יודישקייט נישט פערפאַלען.

און אפשר זענען מיר בײדע גערעכט? טאָריז קאָן [illegible]ויסגלייכען אַלץ אויף דער וועלט.

היינט און פאָלג. טעג!
אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג פון ג. פּובליקום ווערט געגעבען דער פילם, וואָס פערכישופט דעם צושויער א. ג.
ליבעס-פּאַראַדע
רעזשי: Ernest Lubicz
אין די הויפּט-ראָלען:
Janette Mac Donald
Maurice Chevalier
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג שבת, זונטאָג און יום-טוב 2.30 בײטאָג
פּאָפּולערע פּרייזען.
דער זאַל איז מעכאַניש ווענטילירט.

לאָדזשער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2. געוו. ענגלישער זאַל (פריש רעמאָנטירט).
דירעקטאָר: דוד צעלמייסטער.
גאַסטשפּילען פון דוד הערמאַן-טעאַטער
מיט'ן אַנטייל פון יוסף קאַמען
פרעמיער פון דער ווילנער טרופּע
היינט, דאָנערשטאָג, ד. 4-טן, 9.30 אָוו. פּאָפּולערע פּרייזען פון 75 גר. ביז 2 זל.
מאָן, ווייב און רעוואָלוציע
קאָמעדיע אין 3 אַקטען פון וו. קאַטאַיעוו.
פרייטאָג בענעפיס אַ מעשה מיט העשעלע אסטראָפּאָליער פון מ. ליפשיץ
ס'בעטייליגען זיך: געוועזענע מיטגלידער פון דער ווילנער טרופּע – אולריך דוד, בירנבוים דוד, הירשפעלד זלמן, מעסינגער מיכאל, קעניג דינה, קווליענדער יעקב מיט דעם פרעמיער יוסף קאַמען בראש, ווי אויך נערה רבקה, יחיאל ראַקאָוו, בת-שבע.
אינסצעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאַן. אדמינ. לייטער: א. גאַריעלאָוו.
בילעטען צו בעקומען אין קאָנדיטאָריי פון ה' ראַשגאָלד (פּיעטריקאָווער 38) און אַ גאַנצען טאָג אין דער קאַסע פון טעאַטער.

(27

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאַציאָנ. קראַטישער ראָמאַן פון לאָדזשער לעבען

בײ דער שיף וועט אונז דאָך געוויס אימיצער אָפּוואַרטען? האָט אַדאָלף געפרעגט.

— דו ביזט דאָך נאָך גאָר אַ גרינער אַדאָלף, דו ווייסט דאָך נאָך גאָרנישט ווי אַזוי אַזעלכע זאַכען ווערען געמאַכט.

— איך פאָהר דאָס ערשטע מאָל. דאָס האָט מיר „וולאַדעק" אַריינגעדרוקט אַזאַ „פאָנפּע" און געגעבען איהם זיך אַקעגענשטעלען ווייסט דו דאָך, אַז מ'קען נישט.

אין זייער קאַיוטע האָט זיך אַריינגעשלייערט אַ הויכער, שטאַרקער מאַטראָס, מיט אַ גראָבער רויטער נאָז און אַ לולקע אין מויל.

— האַנס, האָט דער „כאַרט" דערשראָקען זיך אָפּגערופען, ווי אַזוי האָסטו געוואַגט איצט אַריינצוקומען אַהער, ס'האָט דאָך דיך אימיצער געקענט בעמערקען.

— איך האָב שוין גוט אַכטונג געגעבען, אַז קיינער זאָל מיך נישט זעהען. אָבער איך האָב געמוזט אַריינקומען, כדי אייך איבערצוגעבען אַ זעהר וויכטיגער ענין.

— וואָס איז געשעהען האַנס.

— מ'שפּיאָנירט אייך נאָך און מ'קוקט נאָך אייער יעדען שריט.

— פון וואַנען ווייסט דו דאָס?

— איך האָב דאָס געהערט מיט מיינע אייגענע אויערען.

„כאַרט" און אַדאָלף זענען אויפגעשפּרונגען פון זייערע ערטער.

— ערקלער דייטליך, האַנס, כדי איך זאָל פערשטעהן, האָט דער „כאַרט" אָנגעכאַפּט האַנס'ן בײ דער האַנד.

דער מאַטראָס האָט ווייטער גלייכגילטיג גערויכערט זיין לולקע און געזאָגט:

— איך פיהר מיך אַזוי שטענדיג, אַז איך גיב אַכטונג, ווער און וועגען וואָס אימיצער רעדט מיט אונזער קאַפּיטאַן. אויך היינט, ווען די שיף האָט גערירט פון אָרט, האָב איך אָבסערווירט דעם קאַפּיטאַנס קאַיוטע און איך האָב פון דערווייטענס געהערט ווי אימיצער אַ צוטראָגענער פּילאָזאָף וויל אונבעדינגט רעדען מיט'ן קאַפּיטאַן. דאָס האָט מיך אינטערעסירט און איך האָב בעשלאָסען אונטערצוהערען דאָס געשפּרעך, וואָס דער דאָזיגער האַלב-משוגענער פּראָפעסאָר וועט פיהרען מיט דעם קאַפּיטאַן. ס'האָט זיך מיר איינגעגעבען און איך האָב זיך דערוואוסט זעהר סענסאַציאָנעלע זאַכען.

דהיינו? האָבען בײדע מיטאַמאָל אויסגעשריגען.

— אַז דער דאָזיגער פערשוין מיט דער לאַנגער באָרד, צושויבערטע האָר און בלויע ברילען איז בכלל קיין פילאָזאָף און פּראָפעסאָר נישט, נאָר אַ פּשוט'ער...

— וואָס אַ פּשוט'ער?

— אַ פּשוט'ער דעטעקטיוו, וועלכער איז געקומען ספּעציעל, אייך נאָכקוקען.

— וואָס נאָך ווייס ער האַנס?

אַלץ ווייסט ער, ער ווייס אַפילו, אַז צווישען די מאַטראָסען זענען פאַרהאַן אייערע מענשען, ער ווייס אָבער נישט, וועלכע זיי זענען. איצט האָב איך אויסגענוצט די געלעגענהייט, וואָס דער פּראָפעסאָר האָט זיך געלעגט שלאָפען און בין אַהערגעקומען, כדי אייך אַלץ איבערצוגעבען, ווייל איך האַלט, אַז איהר דאַרפט דאָס ווייסען.

„כאַרט" איז באָהענט צוגעגאַנגען צו האַנס'ן, איהם טיף אַריינגעקוקט אין די אויגען אַריין און געזאָגט, אונטערשטרייכענדיג יעדעס וואָרט:

— האַנס, אפשר ווילסט דו אונז שאַנטאַזשירען, זאָלסטו גלייך זאָגען, מיר וועלען פערטיג ווערען, נאָר מאַך נישט אַזעלכע אָנשטעלען, אַז מיר זאָלען זיך בכלל נישט קענען אָריענטירען.

— דו ביזט אַ חזיר „כאַרט", פערשטעהסט. פאָהר איך דען מיט דיר דאָס ערשטע מאָל. דאָס וואָס איך דאַרף פערדינען, פערדין איך אָפען. איך דאַרף נישט געהען מיט הינטערוועגען.

— אַלזאָ, וואָס איז איצט פאַרהאַן צו טון? צי ווייסט נאָך אימיצער וועגען דעם אויף דער שיף?

— ניין, קיינער נישט אויסער דער קאַפּיטאַן. פערקעהרט, דער פּראָפעסאָר האָט זיך בעוואָרענט, אַז קיינער דאַרף דערווייל וועגען דעם נישט וויסען, ווען ער וועט ברויכען הילף האָט ער געזאָגט, וועט ער מיטטיילען דעם קאַפּיטאַן.

— אָבער, וואָס דאַרפען מיר איצט טון, ס'הויבט אָן ענג צו ווערען, די דאָזיגע נבלה קען נאָך כאַפּען אַ שמועס מיט די „נקבות" און דאַן איז אַלץ קאַפּוט, נישט נאָר דאָס געשעפט, נאָר מיר אויך. מיר פאָהרען דאָך אויף פאַלשע „כתיבות" און איבגאַנצען טריף.

— וואָס ווערסטו איצט טון, אויב'ן אָפּגעגעסען? האָט דער מאַטראָס געזאָגט, גאָרנישט, נאָר זיצען און וואַרטען, וואָס ס'וועט ווייטער זיין.

— און האָבען אויפ'ן אויג דעם פּראָפעסאָר, האָט „כאַרט" צוגעגעבען.

אַדאָלף איז געזעסען איבגאַנצען צוחושט און נישט געוואוסט, וואָס ס'טוט זיך מיט איהם.

— די הויפּט זאַך איז, אַז מען דאַרף זיך בעמיהען און זעהען, אַז דער פּראָפעסאָר זאָל דערווייל נישט זוכען קיין הילף בײ קיינעם, האָט האַנס געזאָגט, אויב וועגען אונז וועלען וויסען נאָר דער דאָזיגער פערשאָלטענער דעטעקטיוו און דער קאַפּיטאַן וועלען מיר זיך מיט זיי אַן עצה געבען. אויב אָבער וועגען דעם וועלען וויסען נאָך אַנדערע מענשען איז זעהר שלעכט.

— אויב אַזוי דאַרף מען גלייך מיט זיי אַן עצה געבען, ביז זיי וועלען בעווייזען אימיצען צו וויסען געבען וועגען דעם.

— ס'געהט נישט אַזוי לייכט, „כאַרט" פערליר נישט דעם קאָפּ. מאָרגען וועלען מיך זיך אַלע צונויפקומען און בעטראַכטען. וואָס צו טון. יעדענפאַלס, וואָלט מען געדאַרפט אַזוי טון, אַז דער פּראָפעסאָר זאָל זיך אַזוי פיהלען, אַז ער זאָל זיך נישט קענען צופיל אַרומדרעהען איבער דער שיף.

— ווי אַזוי קען מען דאָס מאַכען,

— איך וועל שוין עפּעס צוטראַכטען.

— טו עפּעס האַנס און דו ווייסט גאַנץ גוט, אַז וולאַדעק וועט דיך בעלוינען.

— יאָ, ס'איז נאָר אַ שאָד, וואָס וולאַדעק איז נישט מיטגעפאָהרען מיט דעם טראַנספּאָרט, ער איז קלוגער פון אונז אַלע, ער וואָלט שוין געפונען אַן עצה.

(פאָרטזעצונג קומט).

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און וויטערע טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם!!!
„וואהזיניגער פירשט"
אין די הויפטראלען: דאס פרעכטיגע ליבעזבער-פארל
Joan GRAWFORD, Karol DANE (Slim)
SIMBA דער קעניג פון דער מדבר
פילם, אין וועלכען חיות זענען די אקטיארען.
פילם, וואס איבערטרייבט אלע ביז-איצטיגע בילדער.
אכטונג, זומער = סעזאן! אנהויב פון די סעאנסען: אין
בעוו. טעג 5.30 נאכמ. יום-טוב דעם 4-טען יוני, שבת, זונטאג
3 א זייגער בייטאג. .·. דער זאל ווערט מכאניש ווענטילירט

אייז
יעדען קוואנטום
צו ביליגע פרייזען
ליפערט
Lodownia Południowa 22
tel. 190-48 i 191-26.

נעוועזענער מיליטער-בעאמטער
ב. מאז
№ 10 פיעטריקאווער
שרייבט בעטעס און גיט גוטע אינפארמאציעס צוצ
אין אלע
מיליטער-ענינים.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 2—1
ד"ר ווינבערג אינערן. הערץ און לונגען פון 1—2 און פון 6—7
ד"ר יוסטמאן נערווען-קראנקה. פון 12—2
ד"ר סטופאל רענטגען פון 12—2 און פון 4—6
ד"ר פאפירני פרויען- און געבורטס-הילף פון 1—$11^1/_2$
ד"ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5—6
ד"ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערן-קר. פון 10—11, 2—3 און פון 6—7
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11—12 און פון 4—5
ד"ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1—2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9—1
א. גראדנשטיק צאהן-ארצט פון 3—7
צאהן-טעכניקע, פלאמבען, קאראנקען, פאסטען
א.א.וו. ביי דער לעטשניצע און לעבאראטאריום
א רענטגען-אינסטיטוט. — הייליגען און...
קראנקהייטען פון קאפ (פאררד) מיט רענטגען-שטראלען,
... עלעקטראטעראפיע
אלע מעגליכע אנאליזען.
... ביי טעגליך פון (שקארלאטין) ...
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
— ווייזיט איז שטאט.

שערצעז-בייהעריגס
ווערען גענוצט פון די
פארט ביי נערשאז.
פראנציסקאנער 25, אין הויף, נעבען טויער.

אבעקערייז
אין גוטען פונקט
צו פערקויפען.
די אדרעס צו ערפארען אין אדמיניסטר. 3888

השבת אבדה.
ס'איז פערלוירען געווארען 2 ...
... 3290

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה,
נעממט אן פון 8—10 פריה און פון 6 ביז 8.30 אוו.
זונטאג פון 9 ביז 12 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
נעממט אן אין לעטשניצע
Śródmiejska 8 סאניטאס
פון 1230 ביז 130 נאכמ.

יעדער איינציגער
האט זיך אי-
בערציינגט
אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדערבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידענע גענוצטע
מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. J. Lubicz
כירורג-ארטאפעד
האט זיך איבערגעצויגען פון גראנסקא 28
אויף פאלודניאווא 9, טעל. 183-17
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פליצעס און גלידער
איינגענע פראצאינע ...
נעממט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעממט אויך אן
אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 3—5

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 32=141
נעממט אן פון 8—10, 12—2, און 5—8, זונטאג
און יו"ט 9—1, פאר דאמען באזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med. W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעממט אן פון 3—2 נאכמ.
און פון 9—$7^1/_2$ אווענד.

מעדכעז-גימנאזיום
מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-שולען (כאטעג. A)
פון **מאריע האכשטיין**
וואלטשאנסקא 23, טעל. 27=214
דאס איינשרייבען פון נייע שילערינס קומט פאר טעגליך.
ביים גימנאזיום ווערט געעפנט א קלאס Ao פאר קינדער פון $5^1/_2$ יאהר.
אנפאנג פון די עקזאמענס דעם 1-טען טשערוויעץ.
3889

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

דאקטאר ...
עמפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אוונט.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: ...
דאנקזאגונג.
...
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוואכע ...
לאגנישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט לאסמעטיק.
— טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעממט אן א פרוי-דאקטאר נאר קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— באזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.
ווזיט 3 זל.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
4 צעגעלניאנא 4
פריהער צעגעלניאנא 36 טעל. 216=90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוואכע, ...
אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, ...
מיט קווארץ-שטראהלען

LEKARZ-DENTYSTA
D. Zylberman
BRZEZIŃSKA 10, II piętro, front.
... פון 9—1 ביי טאג פון 8—3 אווע.

האלא, לעטניקעס!
לאזט בישט אייער פערמעגען
אויף הפקר!
ווילט איהר האבען א רוהיגע זומער-וואוינונג, מוזט איהר האבען, אז אייער פאמיליע פארזיכערט זיך פון דער נאטור, פאר מינימאלע קאסטען פערזיכערען אייער היים געגען גנבה און שרפה.
איינפארמאציעס ווערען ערטיילט אומזיסט
אין ביוראָ בוזיו, לאדז, אגראדאווא 3
טעלעפאן 191-48 אין שלעזינגער, לאדז
שרודמיעסקא 47 (פריהער נאוואָ-צעגעל-
ניאנא 17, טעלעפאן 211-22.
2788

„SANATO"
כירורגיש-ווענערישע-אנשטאלט
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-ווענערישע-
אבטיילונג
ד"ר ש. איינער, ד"ר י. בוים, ד"ר רייט-
לער-סוריאנסקא ד"ר וו. אייכנער
פריזיז פון א געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר י. פאלאקאוו
כירורגיש אפטיילונג ... ד"ר מעד. ם. קאנאר
עמפפאנגס-שטונדען פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שטונדען פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

שוין ערשינען דער מאי-נומער
פון דער לאדזשער צייטשריפט פאר ווירט-שאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קול-טורעלע פראגען
„אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער"
אונטער דער רעדאקציע פון אלי בארוכין.
מיט ארטיקלען פון: פראפ. מ. באלאבאן, ד"ר פ. פרידמאן, ד"ר עלענבערג, אסקאר בערמאן, ...
... אלי בארוכין א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט. פרייז 50 גר.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט — 18 גר. ... אין טעקסט — 40 ... נאכ'ן טעקסט — 12 ... טעקסט 50 גר. ...
אין לאדז — 5 זל. ... — 8 זל.
Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odp. wiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.